Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 122 (6. 611) 1988 йил 28 май, шанба. Баҳоси 3 тийин

«Партия ўз сиёсатини социализмнинг инсонпарварлик принциплари ва мақсадларини аниқ кўзда тутган ҳолда қураверади, инсонпарвар демократик воситалар билан ана шу мақсадларнинг амалга оширилишига эришаверади».

(КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларидан).

XIX

КПСС Марказий Комитети Тезислари—умумхалқ муҳокамасида

Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларини ишчанлик вазиятида ўрганмоқдалар

Тараққиёт мезони

Кеча матбуотда КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезислари эълон қилинди. Бу тарихий ҳужжатнинг ҳар бир сатрини коллектив равишда диққат билан ўқиб чиқдик. Унда қайта қуришнинг моҳияти, КПСС XXVII съездининг қарорлари қандай бажарилаётганлиги, ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи ярми якунлари ва қайта қуриш жараёнини чуқурлаштириш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисидаги масалалар ва уларни ҳал этиш йўллари белгилаб берилган. Ундаги **«КПССнинг сиёсий авангард сифатидаги вазифаларидан ва жамиятда рўй бераётган чуқур ўзгаришлардан келиб чиқиб, бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини жиддий равишда қайта қуриш керак. Улар ҳар бир коллективнинг сиёсий ўзаги бўлиб қолган ҳолда давлат корхоналари тўғрисидаги, кооперация тўғрисидаги Қонунларда, бошқа Қонун актларида кўзда тутилган вазифаларни бажаришда меҳнат коллективлари ва уларнинг органлари ўрнини босмасликлари лозим. Партия ташкилотлари, аввало, коммунистлар орқали ҳаракат қилиб ва одамлар билан иш олиб бориб, ҳар бир коллектив ўз зиммасига юклатилган вазифаларни тўла-тўкис бажаришига, ўз демократик ҳуқуқларини амалга оширишига эришишлари зарур»**, дейилган сўзлар айниқса биз коммунистларга тааллуқлидир.

Трестимизда ўз иши ва меҳнати билан барчага ибрат бўлаётган коммунистлар сафи ортиб бораётганлиги қувончли ҳол. Улар орасида Х. Зокиров, Б Назаров, М. Чернишёвалар бор. Айниқса, меҳнат илғори, коммунист Ботир Назаровнинг номи коллективда ҳурмат ва эътибор билан тилга олинади. Шунинг учун ҳам у Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига делегат қилиб сайланди. Бу коллективимиз учун ғоят фахрлидир. У меҳнат қилаётган бригада трестда биринчи бўлиб коллектив пудрати методи асосида ишлашга ўтди. Бригада аъзолари коммунистлар анжумани кунигача ўн иккинчи беш йилликнинг уч йиллик план-топшириқларини бажариш ташаббускори бўлиб чиқишди. Ҳозирда коллектив август ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда. Қолган бригадалар эса ундан ибрат оляпти.

Сўнгги йилларда трестимизда ошкоралик, танқид ва ўз-ўзини танқид, партиявий интизом, коллективизм ва шахс масъулияти ортди. Коммунистларнинг сифат состави яхшиланди. Уларнинг авангардлиги кучайди. Ҳар бир коммунист ўзига топширилган вазифани масъулият билан бажармоқда. Шу нуқтаи-назардан КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида қайд этилган «Партия вужудга келган аҳволга мардонавор ва ўз-ўзини танқид руҳида баҳо бериш учун ўзида куч топа олди.

Партия қайта қуришни бошлаб, қадам бақадам ўзини қайта қурмоқда. Партия ички турмушини янгиламоқда. Бундан буён жамиятга партиявий раҳбарлик ленинча принциплари бузилиши имкониятларини истисно қиладиган сиёсий механизмлар ва гарантияларни яратиш — кечиктириб бўлмайдиган вазифадир» каби сўзлар диққат-эътиборимизни янада кўпроқ ўзига тортмоқда ва биз коммунистларни ибрат кўрсатиб ишлашга ундамоқда.

А. АҲМАДХЎЖАЕВ,
«Ташсантехгазмонтаж» трести партия комитетининг секретари.

Жиддий синов

Партиямиз белгилаб берган вазифаларни бажариш барча коммунистлардан ишчанлик ва юксак сиёсий онглиликни талаб қилади. Шундагина яхши ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ва коллективнинг мустаҳкам жипслашган ҳолда бўлишига эришиш мумкин. «Геологоразведка» заводи партия ташкилоти бу ўринда самарали ишлар олиб бормоқда. Коммунистлар аттестацияси корхона ишчи ва хизматчилари учун яна бир жиддий синов бўлиб қолди. Аттестация комиссияси аъзолари ҳар бир партия аъзоси билан бўлаётган суҳбатларда уларнинг ҳар томонлама фаолиятига эътибор бермоқдалар. Уларга берилаётган характеристикалар билан танишар эканлар, коммунистларнинг қандай жамоат топшириқларини бажараётганликлари, иқтисодий ва сиёсий ўқув машғулотларидаги активлигига эътибор бериб, барча муаммолари ҳақида очиқчасига гаплашиб оладилар.

Аттестация жараёни коммунистларнинг ўз устида ишлаши учун катта туртки бўлди. Энди уларнинг ўзлари турли адабиётлар билан қизиқиб қолдилар. Бу йўлда партия ташкилоти уларга барча шароитларни яратиб берган. Ҳозиргача 53 партия аъзосидан 2 киши аттестациядан ўта олмади. 4 коммунист шартли равишда ўтказилди. Илгари корхона муаммоларига доимо қизиққан, актив позицияда бўлган, лекин сўнгги вақтларда партиявий ишлардан бутунлай четга чиқиб олган слесарь Николай Поруновга берилган характеристика ижобий бўлса-да, комиссия аъзолари уни шартли равишда аттестациядан ўтказмадилар. Уни партия сафидан ўчириш масаласи кескин ҳал қилинди. Ишчи номига хос бўлмаган тарзда яшаб келгани учун уни партиянинг олий жазоси билан жазоладилар. Лекин партия сафидан ўчирилган бу ишчи ўз ҳолига ташлаб қўйилмади. Унга ўз хатоларини тузатиш, яна коллективда ҳурматини тиклаш учун маънавий муҳит яратиб берилмоқда.

Партия ташкилотининг секретари Раиса Петровна Титовка бундай деди:

— Партия сафига янги қабул қилинаётганлар жиддий синовлардан ўтказилмоқда. Илгари партия тавсияномаси кўп ўйлаб кўрилмай, осонлик билан бериб юборилар эди. Энди ҳар бир цех партия группаси ўз кандидатлари билан бир йил мобайнида тайёргарлик ишларини олиб боришмоқда. Шундан сўнггина номзоднинг аризаси партком мажлисида кўриб чиқилади. Ёшларга кафиллик бераётган коммунистлар ҳам улардан кўп хислатларни талаб қилмоқдалар. Уларга жамоат топшириқлари бериб борилади.

Партия бюроси аъзолари Валерий Якубенко, Юрий Глебов, Саъдулла Махсумовлар ана шундай йўл билан Георгий Жуков, Нургали Ильгибоев каби ишчиларни партия сафига тайёрладилар. Айниқса, завод директорини демократик йўл билан сайлашда коммунист-ёшлар катта ташвиқот ишларини олиб бордилар. Шу кунларда коллектив КПСС Марказий Комитетининг Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига Тезисларини ишчанлик руҳида ўрганмоқдалар.

М. НАЗАРОВ.

КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезислари «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи томонидан ҳам қизғин кутиб олинди.

Корхонанинг механика цехида тушлик чоғида коллектив аъзолари тўпланишиб, Тезисларни муҳокама қилишди.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) токарь Б. Қосимов, силлиқловчи М. Абшимилов, токарь В. Мороз, участка мастери О. Пичурин, Ю. Горяинов, А. Мовшиц ва цех партия ташкилотининг секретари А. Кульмизевлар Тезисларда билдирилган фикрларни қўллаб-қувватладилар.

В. Молгачев фотоси.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Эртага—Химиклар куни

Қайта қуриш йўлидан

Лидия Михайловна изланувчан, тиришқоқ кимёгарлардан биридир. Бу аёл хизмат кўрсатган рационализатор унвонини олган, химия фанлари кандидати. Бу йил эса Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамиятининг мукофоти лауреатлигига сазовор бўлди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия институтида уни ана шу изланувчанлиги, қайта қуриш йўлидаги жонкуярлиги учун кўпчилик ҳурмат қилади.

Суҳбатимиз бевосита куни-кеча матбуотда эълон қилинган КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезислари хусусида борди.

— Биласизми, Тезислар ҳаммамизнинг кўпдан буён ўйлаб юрган фикрларимизга ҳамоҳанглиги, айни пайтда янги фикрлар ўртага ташланганлиги билан қувонтиради, — деди у. — Умуман экономикамизни ва социал соҳани сифат жиҳатидан янги поғонага кўтаришнинг реаллиги Тезисларда жуда яхши очиб берилган. Унда таъкидланганидек қайта қуриш илм-фанни ва бошқа соҳаларни ҳар томонлама ривожлантиришнинг ва улардан энг кўп даражада фойдаланишни назарда тутади.

— Бунга шахсан ўзингиз қандай ҳисса қўшяпсиз?

— Бир неча ишларимга авторлик гувоҳномаси олганман. Улар бугунги кунда республикамизнинг корхоналарида муваффақиятли жорий этилган.

— Қайта қуриш йўлида коллектив ишини янада яхшилаш учун нималар қилинишини истар эдингиз?

— Биринчидан фанга ёрқин, истеъдодли ёшлар кўпроқ кириб келишини истардим. Ҳозирча эса оз. Иккинчидан ҳозирги талаблар асосида фан билан ишлаб чиқариш алоқасини мустаҳкамлаш зарур. Тезисларда таъкидланганидек, бутун бир циклни ўзаро боғлиқ ҳолда амалга ошириш имкониятларини яратиш керак. Учинчидан эса илм-фаннинг замонавий ютуқлари асосида яратилган приборлар билан жиҳозлаш ишларини амалга ошириш талаб этилади.

— Айтингчи, бу вазифалар мағзи нимага бориб тақалади?

— Битта нарсага, уям бўлса, — металлар сифатини жаҳон стандартлари даражасига етказиш.

— Бугунги кунда ҳаммани тўлқинлантираётган экология масаласи, атроф-муҳитни муҳофаза этишга сиз қандай қарайсиз?

— Булардан хабарим бор. Биз бевосита бу масалалар билан шуғулланмасак ҳам, жойларга борганда, албатта унга ҳам қизиқиб, эътибор билан қараймиз. Масалан, Чирчиқ шаҳрида химия корхоналари бор. У ердаги қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати, Олмалиқ конметаллургия комбинати ва бошқа корхоналаримизда янги самарали технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий этишга, мавжудларини эса такомиллаштиришга интиляпмиз. Вазифа — химиявий корхоналарнинг атроф-муҳитга зарарли моддалар ёқилишини иложи борича камайтиришдан иборат. Шуниси қувончлики, корхоналарнинг коллективлари биз, химикларнинг таклифларини қўллаб-қувватлашяпти. Биргаликда баҳамжиҳат иш олиб боришяпти.

Ҳ. ИКРОМОВ.

СУРАТДА: Лидия Михайловна Богачёва.
Т. Каримов фотоси.

Уч қитъа киносанъати байрами

Мигель ЛИТТИН:

«Кураш ва ижод»

Тошкентда ўтказилган ҳар бир халқаро кинофестивалда биз чилилик кинематографчилар билан учрашамиз. Пиночет хунтасининг қувғинига учраган экран усталари Ватандан узоқда яшаб, ўз юртлари, унинг ўтмиши ва бугуни ҳақида ҳикоя қилувчи ленталар яратмоқдалар. Бу фильмларнинг энг яхшилари уч қитъа кинофорумида намойиш этилди ва этилмоқда.

Чилилик машҳур кинорежиссёр Мигель Литтиннинг мамлакатимизда биринчи марта намойиш этилган фильми «Маруссия конидаги ҳодиса» деб номланади. Ўша пайтда Мигель Литтин «Тошкент кинофестивалининг ривожланаётган мамлакатлар киноси учун катта аҳамияти борлигини» таъкидлаган эди.

1973 йилги фашистлар давлат тўнтаришидан кейин, мухтожликда яшаб, ишлашга мажбур бўлган Мигель Литтин тинимсиз ижод қилди. Унинг Мексика ва Куба кино усталари билан биргаликда яратган «Альсико ва Кондор» фильми Москва кинофестивалида Бош совринга сазовор бўлди.

Ватандан узоқда юрган йиллари Мигель Литтин Чили ҳақида фильм суратга олишни ўйлади. Ниҳоят, 1985 йилда у ўз мақсадига эришди. Сафар махфий тарзда бўлди. Суратга олиш бешта катта группа томонидан бажарилди. 25 соатга етадиган материал шу тарзда лентага кўчирилди. Улар Чилидаги ҳозирги аҳвол тўғрисидаги ҳужжатли фильмнинг асоси бўлди.

Мигель Литтиннинг янги ҳужжатли киноси Чили халқининг Пиночет диктатурасига қарши олиб бораётган кураши ҳақида бебаҳо ҳужжатдир.

Мигель Литтин Х халқаро Тошкент кинофестивалида янги фильми билан иштирок этмоқда. Чилилик машҳур кинорежиссёр фестивалнинг конкурс жюрисининг раиси.

В. ВИЛЬЧИК.

ТОШКЕНТ КИНОАНЖУМАНИ ФОТОЙИЛНОМАСИ

Ўзбекистоннинг етакчи фото усталари ўз ишларини Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари халқаро кинофестиваллари тарихига бағишланган виставкага тақдим этдилар. Виставка кинематографчиларнинг навбатдаги, Х Тошкент анжумани ишининг бошланиш арафасида — 23 май куни республика Кино уйида очилди. Ўзбекистон Журналистлар союзининг фотосекцияси ташкил этган экспозицияда республиканинг 14 фоторепортёри — ЎзТАГ ва газеталарнинг, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг мухбирлари яратган 54 та иш жамланган.

Бу ерга қўйилган суратларда ҳозирда тарихга айланган воқеалар акс этган. Бундан роппа-роса йигирма йил муқаддам Осиё ва Африка киноарбобларининг Тошкентда бўлиб ўтган биринчи учрашуви ҳақида ҳикоя қилувчи кадрлар томошабинларда алоҳида қизиқиш уйғотмоқда. 1968 йилда фестиваль Ташкилот комитетининг мажлиси вақтида олинган фотосуратларда томошабинлар анжуманнинг бошқа қатнашчилари қатори ёзувчи Чингиз Айтматовни кўрадилар. Ўша вақтда олинган бошқа бир суратда СССР халқ артисти Мукаррама Турғунбоева чет эллик меҳмонлар орасида тасвирланган.

Экспозицияга турли йилларда Тошкент кино анжуманларида иштирок этган бутун дунёга машҳур кинематографчиларнинг фотопортретлари қўйилган. Булар орасида Раж Капур, Сергей Герасимов, Наби Раҳимов, Малик Қаюмов, Комаки Курихара ва бошқа кўплаб кишиларни учратиш мумкин.

Ўзбекистон фотоусталари ишлари виставкаси бутун фестиваль мобайнида Кино уйида ишлайди. Кейин эса бу галги анжуман материаллари билан тўлдирилган виставка Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг клубида очилади.

(ЎзТАГ).

Тошкент шаҳар Советининг сессияси

Кеча йигирманчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг V сессияси бўлди.

Депутатлар 1986—1990 йилларда Тошкент шаҳар хўжалигини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида юқори директив органлар ҳамда Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети қарорларининг бажарилиши тўғрисидаги масалани қараб чиқдилар ва уни муҳокама этдилар.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Сессия иши тўғрисидаги ҳисобот газетада ёритилади.

Алло, редакциями?

«Ишончли мулоқот»

32-55-35 33-57-02

ҲУРМАТЛИ ОҚШОМХОНЛАР!

«Тошкент оқшоми» газетаси редакцияси қошида ташкил этилган «ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ»нинг телефон орқали навбатдаги учрашуви **30 май, душанба куни соат 10 дан 12 гача, сўнг соат 14 дан 16 гача** бўлади.

«ИШОНЧЛИ МУЛОҚОТ» суҳбатида **30 май, душанба куни «Тошкент оқшоми» газетасининг ходими Фаррух Раҳимов** навбатчилик қилади.

Тарихнинг ўчмас саҳифалари

Ўн бешинчи конференция

1926 йил 26 октябрь — 3 ноябрида ВКП (б) XV конференцияси бўлиб ўтди, унинг ишида ҳал қилувчи овоз билан 194 делегат ва маслаҳат овози билан 640 делегат қатнашди.

Конференция халқаро аҳвол тўғрисида, мамлакат хўжалик аҳволи ва партиянинг вазифалари тўғрисида, касаба союзларининг иш якунлари ва навбатдаги вазифалари; оппозиция ҳақида ва партиянинг ички аҳволи тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди. Конференция халқ хўжалигини тиклаш соҳасида олиб борилган катта ишлар, умуман ва бутунлай тугалланди, энди халқ хўжалиги ўз тараққиётининг янги даврига — хўжаликни янги, анча юқори техника асосида қайта қуриш даврига кириб бормоқда, деб кўрсатди. ВКП (б)нинг XIV съезди қарорлари асосида СССРни индустрлаштириш иши авж олиб кетди. Конференция партия Марказий Комитети тайёрлаган «Мамлакат хўжалик аҳволи ва партиянинг вазифалари тўғрисида» резолюция лойиҳасини кўриб чиқди ва халқ хўжалиги аҳволини чуқур анализ қилди. У партия ўзининг диққат-эътиборини хўжалик сиёсатига қаратиши, СССРнинг техника ва иқтисодий жиҳатдан қолоқлигини енгиши, «мамлакатнинг план асосида социализм сари ривожланиб боришини таъминлаш»га қаратиши лозим деб кўрсатди.

Конференция мамлакатимизда муваффақият билан социализм қуриш мумкин эмас, деб чиққан оппозиция қарашларини фош қилиб ташлади, қисқа тарихий муддатда «илғор капиталистик мамлакатлардаги индустрия тараққиёт даражасига етиб олинсин ва сўнгра ундан ўзиб кетилсин» деб кўрсатма берди. У мамлакатда бу вазифани амалга ошириш учун барча имкониятлар борлигини, янги тузумнинг афзаллиги тўғрисидаги марксча-ленинча таълимот асосида мамлакатни индустрлаштириш мумкинлигини атрофлича асослаб берди.

ВКП (б)нинг XV конференцияси 1925—26 хўжалик йилининг якунлари ва 1926—27 йилнинг вазифаларини белгилаб берди, у саноат ишлаб чиқаришини 1925—26 хўжалик йилига қараганда 17—18 процент (оғир индустрияни 20 процентдан ортиқроқ) кўпайтиришни, машинасозлик, электрлаштиришни, металлургия, саноат, транспортни ривожлантиришни таъминлашни мўлжаллади.

Конференция саноат корхоналарини хом ашё базасига яқин жойларда қуриш ва қолоқ миллий республикаларда саноат ўчоғини бунёд этишга ҳам эътибор берди. Бу соҳада сўзга чиққан Ф. И. Голощечкин Туркистон — Сибирь Темирйўли қурилишининг Қозоғистон ва Ўрта Осиёни ривожлантиришдаги аҳамиятини кўрсатиб берди.

Конференцияда А. Икромов Марказком тақдим этган тезисларни тузиш комиссиясига сайланган эди.

Конференция «ВКП (б)даги оппозицион блок тўғрисида»ги масалани ҳам муҳокама қилди. Гап шундаки, партия кўп қийинчиликларни енгиб, миллионлаб пролетар оммаси ёрдамига таяниб, «мамлакатни ишонч билан социализм йўлидан олиб бораётган бир пайтда, партиямиз ичида бу қийинчиликлардан қўрққан, руҳий тушкунлик ва умидсизлик тарқатаётган, социализм ғалабасига ҳам, индустрлаштиришга ҳам ишонмаётган таслимчилар бор эдики, улар Троцкий бошчилигида ленинизмга қарши курашни тўхтатмадилар, қўпорувчилик ишларини давом эттирдилар, меньшевистик ғоғмачилик қилдилар. Бундай шароитда оппозицияни фош қилиш зарур эди. Бу вазифани конференция бажарди. Ана шу даврдаги фракциячиликни қоралаб, М. С. Горбачев бундай деди: «Троцкий ва троцкийчилар капиталистик қуршов шароитида социализм қуриш мумкинлигини инкор этган эдилар. Ташқи сиёсатда революцияни экспорт қилишга, ички сиёсатда эса деҳқонларга нисбатан «гайкаларни бурашга», шаҳарнинг қишлоқни эксплуатация қилишига, жамиятни бошқаришда маъмурий ҳарбий методларни кўчиришга умид боғлаган эдилар... Вазиятни шу нарса ҳам мураккаблаштирган эдики, троцкийчилар Г. Е. Зиновьев ва Л. Б. Каменьев бошлиқ «Янги оппозиция» билан бирга иш олиб бордилар. Оппозиция раҳбарлари озчилик эканликларини тушунган ҳолда партия сафларини бўлиб юборишга келадиган даромадларни, аҳоли қўлида тўпланган жамғармаларни (заёмлар, омонат кассалардаги пулларни) тўплашни, меҳнат унумдорлигини ўстиришни таъминлашни, мамлакатни индустрлаштириш учун фойдаланиш мумкинлигини таъкидлади.

Тўғри, янги сиёсат бирданига, тез фурсатда ўз натижасини бермайди. Шу боисдан конференция индустрлаштириш учун зўр бериб ишлашни талаб қилди, янги қурилишнинг натижалари, янги-янги фабрика ва заводларнинг яхши сифатли ва арзон нархли маҳсулотлари бир қанча вақт ўтгандан кейингина... бозорга чиқади деб кўрсатди.

Конференция хўжаликни идора қилиш аппаратининг бутун тузилиш системасини яхшилаш, максимал даражада осонлаштириш ва арзонлаштириш, марказлаштириш принципидан хўжаликни бошқаришда демократик централизмга ўтиш, бошқаришнинг эскириб қолган методларидан воз кечиш, органларнинг турли звенолари ўртасида ва айрим ходимлар ўртасида ҳам «меҳнат ва масъулиятни аниқ тақсим қилиб бериш», уларнинг жавобгарлигини ошириш вазифасини ташлади. У «ССР Иттифоқининг хўжалик ҳаётига раҳбарлик қилиш ишида область ва республика план ва оператив органларидан тўла ва тўғри фойдаланишга эришмоқ лозим» деб ҳисоблади.

Индустрлаштириш муваффақияти ишчилар синфининг фидокорона меҳнатига, онглилигига боғлиқ эди. Шу сабабли конференция ишчилар синфини ишлаб чиқаришни бошқаришга кенг жалб қилиш, ишлаб чиқариш кенгашлари, конференцияларнинг ва пастдан юқоригача кўтариш системасини яхшилаш лозим, деб кўрсатди.

Конференция оппозициянинг келиб чиқиш сабабларини очиб, унга тўғри сиёсий баҳо бериб, партияни, барча коммунистларни троцкийчи — зиновьевчи блокка қарши кураш олиб боришга, партия бирлигини ҳамма чоралар билан сақлаб қолишга чақирди.

Конференциянинг аҳамияти шуки, у мамлакатни индустрлаштириш тўғрисидаги ленинча планни сақлаб қолди, уни амалга оширишнинг конкрет йўлларини кўрсатиб берди, асосий эътибор партиянинг ғоявий-ташкилий бирлигини таъминлашга қаратилди. Албатта, бу қарорлар мамлакатимизда социализм қуриш тақдири учун ғоят катта назарий ва амалий аҳамиятга эга бўлди. М. С. Горбачев айтганидек, «Индустрлаш бир зарб билан мамлакатни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқди, 30-йиллар охирига келиб, Совет Иттифоқи саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш жиҳатидан Европада биринчи ўринга ва дунёда иккинчи ўринга чиқиб олди, ҳақиқатан ҳам буюк индустриал давлатга айланди. Бу жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлган меҳнат жасорати эди, озод қилинган меҳнатнинг жасорати, большевиклар партиясининг жасорати эди».

А. АКРАМОВ,
тарих фанлари доктори.

Ўрта Осиё темир йўлида электропоездлар билан пассажир ва юк ташиш тобора кўпайиб бормоқда. Бугунги кунда республикада уларнинг маршрути 110 километрни ташкил этади. 1992 йилга бориб Самарқандга, 1993 йилда эса Фарғона водийсига «электричка» юради.

СУРАТДА: моҳир машинист В. Черненко.

Дам олиш соатларида

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Ёшлар уйи»да ташкил этилган «РТБ» фирмасининг граммпластинкалар савдо кўргазмаси кишиларда яхши таассурот қолдирди. Бу савдо кўргазма СССР ва Югославия халқларининг маданий алоқаларини мустаҳкамлашга ҳисса қўшди.

Тошкентликларга 30 мингга яқин классик, жаз ва эстрада граммпластинкалари тақдим этилди.

СУРАТДА: кўргазма залларида.

А. Рисқиев фотоси.
(ЎзТАГ).

Кулма оқарган сочима, эй нигор...

Қарилик ранжи, ёшлик ганжи неча асрлардан бери аҳли шуаронинг назмида зикр этилади. Шарқнинг донишмандлари, буюк шоирлари битган шеърлар фикримизнинг далилидир. Бугун азиз оқшомхонларимизга ушбу ҳикмат дурдоналаридан ҳадя этамиз.

Кибриё ҚАҲҲОРОВА,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

Ман мўйи хешро на аз он мекунам сиёҳ
То боз навжавон шаваму нав кунам гуноҳ
Чун жомаҳо ба вақти мусибат сияҳ кунанд
Ман мўй аз мусибати пирий кунам сиёҳ.

РУДАКИЙ.

Мен сочимни қайтадан ёшариб, янгидан гуноҳ қилиш учун қорайтираётганим йўқ. Қора тўн мотам рамзи бўлгани сингари, мен сочимни ўтиб кетган ёшлигимга мотам тутиб қорайтираман, ёҳуд қарилик мусибатидан қорайтираман.

●

Ба пирий хокбозиҳойи тифлон мекунам бар сар
Ки шояд бишнавам з—он хок бўйи хурдсолиро.

АМИРИЙ.

Қариган чоғимда болалар ўйнаётган тупроқларни бошимдан сочаман, шояд ўша тупроқлардан ёшлик йилларимнинг ҳиди келса.

●

Ҳарчанд ба ишрат гузарад навбати пирий
Айёми жавоний нотавон кард фаромўш.

Баҳраддин МУҲАММАД.

Қарилик чоғи минг айшу ишратда ўтса ҳам, барибир ёшлик чоғларини унутиб бўлмайди.

●

Дар жавоний ҳосили умрам ба нодоний гузашт
Ончи боқий буд он ҳам дар пушаймоний гузашт.

ҒАЗНАВИЙ.

Ёшлигимда умримни нодонлик билан ўтказдим, қолган умрим эса мана энди пушаймонликда ўтаяпти.

●

Сад ҳайфки мо пири жаҳонгашта набудем
Рўзеки расидем ба айёми жавоний.

Воизи ҚАЗВИНИЙ.

Афсус, минг афсуски биз ёшлигимизда паст-баландликни кўрмаган, жаҳонгашта бўлмаган кимса эдик. Ақлимиз энди кирганда қариб қолдик.

●

Айши хушу айёми жавоний ҳама гўйи
Чун бўйи гуле бўдки ҳамроҳи сабо рафт.

Назири НИШОПУРИЙ.

Айш-ишрат ҳам, ёшлик чоғлари ҳам худди гулнинг ҳиди каби тонг шамолида учди-кетди.

●

Тоза жавоне зи сари ришханд
Гуфт ба пиреки камонат ба чанд.
Пир би хандиду бигуфт эй жавон
Чарх туро низ кунад чун камон.

Ло АДРИЙ.

Бир ёш йигит масхараомуз кулиб бир мўйсафидга: «Ота камонингиз-ёйингизни қанчага сотасиз?» — деб сўраган экан, мўйсафид кулиб:
— Болам, сени ҳам бир кун эмас, бир кун замон камонга — ёйга айлантириб қўяди, — дебди.

●

Маханд эй навжавон зинҳор бар мўйи сафеди ман
Ки ин барфи парешон бар лаби ҳар бом меборад.

Соиб ТАБРЕЗИЙ.

Кулма оқарган сочима, эй нигор,
Том бўғотига ёғар дайди қор.

●

Жавоно сар матоб аз панди пийрон
Ки панди пийр аз ақли жавон беҳ.

ҲОФИЗ.

Эй ёш йигит, қариларнинг панд-насиҳатидан бўйин товлама, мўйсафиднинг ўгити ёшнинг ақл-фаросатидан ўткирроқ бўлади.

Табиатнинг қизиқ табиати

Сунъий завқ зарарлими?

Маълумки, ҳар бир ота-она ўз фарзанди, айниқса кенжатойларнинг балқиб турган, беғубор чеҳрасини, завқли-жарангдор кулгусини кўриш-эшитиш иштиёқи билан ёнади. Баъзида гўдак табиатида сокинлик бўлса уни ота-онаси, қолаверса ака-опалари қитиқлаб «баҳра» олишга ҳаракат қиладилар. Шуни айтиш кераккки, сунъий равишда гўдакни шодлантириш, зўраки, ғайритабиий кулгини ҳосил қилиш ёш бола организмида жиддий асоратларни келтириб чиқариши мумкин.

Хўш, қитиқланадиган бўлса, организмда қандай ҳолатлар содир бўлади? Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, қитиқ умум қон томирларини кенгайтириб, тери томирчаларининг қисқаришига олиб келади. Одатда мушак, мия қон-томирлари кенгаяди, юрак уриши тезлиги ошиб, қисқариш кучаяди, кўз қорачиғи кенгаяди. Соч, тук мушакларининг қисқариши натижасида сочлар тик тортади. Бундай мураккаб ва турфа жараёнлар айрим асаб толаларининг қўзғалишидан дарак беради.

Одам ички аъзоларининг фаолиятини қовуштирувчи симпатик асаб системаси ҳисобланади, у организмнинг физиологик системасини тез-тез ўзгариб турувчи ташқи муҳитга мослаштириб туриш хусусиятига эга. Симпатик асаб системасининг барча шоҳобчалари, айни ташқи таъсирот хуружида бутун ички қобилият омилларини сафарбар этиб, ҳимоя қилишга ҳаракат қилади.

Хўш, фавқулодда ҳолатлар, қитиқланишда нега инсон организмининг симпатик асаб толалари уйғунлашиб, шиддатли тусни олади? Бундай ҳолатларни олимлар қуйидагича ифодалайдилар: ҳар қандай ташқи таъсиротга организм ҳозирлик кўришга ҳаракат қилади ва маълум даражада муҳофаза белгиларини кўрсатади. Бир вақтлар, ҳаётимизнинг ибтидосида одам бадани қуюқ тук билан қопланган, шу боисдан танага теккизилган нарса тукларнинг ҳурпайиб, тик тус олишига олиб келган, тери томирлари торайиб, қон оқиши сусайган, мияни таъминлайдиган томирлар, юракнинг вена томирлари кенгайган. Булар эса, ўз навбатида ўша илк дамларда одамларнинг жисмоний тараққий этишига, ҳар қандай таъсирга жавобан организм қаршилигини оширишга, лозим бўлса, қочиб қутилишга замин яратган.

Шуни айтиш кераккки, тана қитиқланганида терида мавжуд бўладиган тактил рецепторлар қўзғалади. Қитиқлаш боланинг очиқ кайфиятига урғу бериши, жонланиш ва ҳаракатни ошириши, кулдириши мумкин. Бироқ гўдак ёки бола ҳорғин, лоқайд, ўйиндан безиган бўлганида у қитиқланадиган бўлса, сўзсиз гўдак табиатига асоратли таъсир кўрсатмасдан қўймайди. Мазкур ҳолатда бўлган бола қитиқланиш натижасида ғайритабиий қийноқ исканжасига тушади, ўзи баён эта олмайдиган изтиробда бўлади, кўзи ихтиёрсиз ёшланади, асабий тутқаноқ билан эзилади. Бағоят қўзғалиш мурғак организмдаги асабий ресурсларни ҳолдан тойдиради, боланинг ҳаётида нуқсонли излар қолдириши мумкин.

Қитиқ гўдаклар табиатига таъсир этибгина қолмай, катта ва балоғат ёшларидагиларда ҳам кескин ҳолатларни, ачинарли лавҳаларни келтириб чиқариши мумкин. Ҳаётда шундай воқеанинг гувоҳи бўлганман. Бир ёш куёв хотинининг оҳангли жойини топиб қитиқлаганида, хотини бутунлай ҳушидан кетган...

Хуллас, қалтис ҳазил, ўринсиз қитиқ нохуш асорат келтириши мумкин.

Маннон НАБИЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими.

Эртага—Химиклар куни

Инсон толеи яширинган фан

«Химия — мўъжизалар ўлкаси. Унда инсон толеи яширинган бўлиб, ақл-идрокнинг буюк ютуқларига ана шу ўлкада эришилади», — деб ёзган эди Максим Горький. Дарҳақиқат, ҳозирги кунга келиб, буюк пролетар ёзувчисининг бу башоратомуз сўзлари тўлиқ тасдиқланди. Химиклар табиатнинг энг мураккаб маҳсулотлари бўлган насл белгиларини, мурракаб оқсилларни ҳам тўлиқ синтез қилиб олдилар. Химия ҳақиқатан ҳам мўъжизалар ўлкасига айланди. Сўнгги йигирма йил ичида химиклар томонидан икки миллиондан ортиқ янги моддалар яратилди. Ҳар йили ишлаб чиқарилаётган 140 миллиондан ортиқ минерал ўғит, 140 миллиондан ортиқ цемент, миллионлаб тонна қурилиш материаллари, синтетик тола, пластик масса, бўёқлар, ўн минглаб турдаги медицина дори-дармонлари, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари ва бошқалар химия мўъжизаси-ю, кимёгар меҳнати туфайли яратилмоқда.

Ҳозирги кунда химия ютуқларидан фойдаланилмаётган халқ хўжалигининг бирорта соҳасини учратиш қийин. Химия деҳқонга ҳам, врачга ҳам, космонавтга ҳам мададкор бўлмоқда. Унинг ютуқларидан кундалик турмушимизда янада кенг фойдаланилмоқда. Оддий ҳисобларга кўра, ҳар бир хонадонда йилига ўртача 500 хилдан ортиқ химия маҳсулотларидан фойдаланилар экан. СССР ҳозир дунёдаги химия саноати юксак даражада ривожланган давлатлардан бирига айланди. Иттифоқимиздаги 500 дан ортиқ йирик химия корхоналари халқ хўжалиги учун 50 минг хилдан ортиқ турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқармоқда.

КПССнинг тарихий XXVII съезди қабул қилган «СССРда 2000-йилгача бўлган даврда халқ хўжалигини химиялаштиришнинг комплекс программаси»да кейинги 15 йил ичида химия саноатини янада ривожлантириш кўзда тутилган. Республикамиз территориясида табиий газ, нефть, газоконденсат, пахта, минерал маъданларнинг катта миқдорда мавжудлиги Ўзбекистонда химия саноатининг гуркираб ўсишига сабаб бўлди. Агар асримизнинг бошларида республикамизда битта химия лабораторияси мавжуд бўлган бўлса, ҳозирги кунда бир неча химия институтлари, ўнлаб химия лабораториялари мавжуд. Чирчиқ, Навоий, Олмалиқ, Самарқанд, Тошкент, Фарғона ва бошқа шаҳарларда жойлашган йирик химия корхоналари республикамизнинг фахри ҳисобланади. Республикамизда химия фани ва технологияси соҳасида юзлаб фан докторлари, минглаб фан кандидатлари етишиб чиқдилар.

Маълумки, ҳозирги кунда партия ва ҳукуматимиз СССР фан ва техника давлат комитети, СССР Фанлар академияси хом ашё ва энергияни тежовчи, атроф-муҳитга салбий таъсир етказмайдиган, иккиламчи маҳсулотлардан фойдаланишга қаратилган технологик жараёнларни яратиш ҳамда уларни ишлаб чиқаришга жорий этишга қаратилган ишларни олиб боришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Партия ва ҳукуматимиз қарорларини ҳаётга тадбиқ этиш борасида химикларимиз диққатга сазовор ишларни амалга оширмоқдалар. Жумладан, ўғит саноатининг кўп миллион тонналик чиқиндиси бўлган фосфогипсдан цемент, сульфат кислотаси ҳамда қурилиш материалларига қўшимчалар олишга қаратилган комплекс ишлар ҳозирги кунда республикамиздаги қатор химия корхоналарида, катта саноат қурилмаларида синовдан ўтди. Илмий кузатувлар натижалари шуни кўрсатдики, фақат Олмалиқ химия заводида ҳосил бўладиган фосфогипсни цемент, сульфат кислотаси ҳамда бошқа қурилиш материалларига қайта ишлаш натижасида 176 гектар ерни чиқиндилардан тозаланиши, олинадиган цемент ва сульфат кислота таннархининг арзонлашуви, бунинг натижасида эса халқ хўжалигига 21 миллион сўмлик иқтисодий самара келтирилиши аниқланди. Ҳозирги кунда фосфогипсдан цемент олишнинг янги технологияси ва унинг техника-иқтисодий кўрсаткичлари Уралгипрохим ташкилоти томонидан ишлаб чиқилди ва лойиҳаланмоқда.

Кейинги йилларда олиб борилган ацетилен ва аммиак асосида пиридин асосларини каталитик узлуксиз синтез қилишга қаратилган ишлар натижасида ҳозирги кунда қуввати йилига 3 минг тонна пиридин асосларини ишлаб чиқаришга тенг бўлган цех лойиҳаланмоқда.

Химик олимлар олиб бораётган ҳамма тадқиқотлар ҳақида батафсил тўхталиб ўтиш қийин. Олимлар арзон саноат хом ашёлари асосида қимматли хусусиятларни ўзида мужассамлаштирган полимерлар, қурилиш материаллари, металлар коррозиясига қарши кураш воситалари яратиш ва бошқа муаммолар устида иш олиб бормоқдалар. Химиклар халқимизнинг кимё маҳсулотларининг янгидан-янги турларига бўлган эҳтиёжларини қондиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаверадилар. Бунинг учун бизда барча имкониятлар мавжуд.

Т. ОТАҚЎЗИЕВ,
техника фанлари доктори, профессор.

Д. ЮСУПОВ,
химия фанлари кандидати, доцент.

Японияда

Поезд эмас — мўъжиза

Япония аҳолиси юксак тезликдаги ҳаракатга кўникиб қолган. Ўта тезкор магистраллардаги автомобилларнинг узлуксиз оқими, соатига 250 километр тезлик билан ҳаракат қилаётган пассажир поездлари японияликлар ҳаётидан мустаҳкам ўрин олганига ҳам кўп вақт бўлиб қолди. Шунга қарамай магнит ёстиғидаги янги МЛУ—002 поездини яратган темир йўллар илмий-тадқиқот институтининг мутахассислари ўз ватандошларини ҳайратда қолдиришга муваффақ бўлишди. Суперэкспресснинг соатига 500 километр тезлик билан ҳаракат қилиши мўлжалланмоқда.

Сунъий равишда вужудга келтирилувчи магнит майдонлари ёрдамида ҳаракатга келтириладиган поездларни яратиш борасидаги ишлар Японияда 1962 йилдан бери олиб борилмоқда. Юқори тезликдаги экспрессларни яратиш билан шуғулланувчи япон мутахассислари 1977 йили Миядзаки префектурасида тажриба комплексини ташкил этдилар. Шу ерда устунларга ўрнатилган ён деворлари баланд бўлмаган темир бетон нов шаклидаги трасса ўтказилди.

Бунёд этилган поезднинг тажриба вагони салони 44 ўринга мўлжалланган. Эксплуатация чоғида поезд таркибидаги вагонларнинг сони иқтисодий манфаатлардан келиб чиқиб ўзгариб туриши мумкин. Уларни олтитадан саккизтагача тиркаш мумкин. Салоннинг ичида икки қатор йўловчилар учун ўриндиқлар ўрнатилган. Ўриндиқларнинг орқа томонига митти рангли телевизорлар, маршрут ва ҳаракат тезлиги ҳақида хабар бериб турувчи электрон табло монтаж қилинган.

Бирорта ҳам хизмат кўрсатувчи ходим кўринмайди: ҳаракатни бошқариш, барча системаларнинг техник ҳолатини кузатиш диспетчерликнинг электрон ҳисоблаш машиналари таъминлайди. Унга фақат уч киши: оператор ва икки ассистент хизмат кўрсатади. Поезд қисқа вақт ичида тезликни ошириши ва тормоз бериши мумкин. Масалан, у стартдан 30 секунд ўтгач соатига 290 километр тезлик билан ҳаракат қилиши мумкин. Тормозланиш вақти ҳам тахминан ана шундай. Ҳозирча экспресс тажриба трассаси бўйлаб соатига 352 километр тезлик билан қатнаяпти. Ҳадемай поезд ижодкорлари соатига 400 километрлик, кейинчалик эса 500 километрлик маррага чиқишини мўлжаллашмоқда. Поезднинг ҳаракат синовлари унинг барча системалари ниҳоятда пухта ишлашини ҳам намойиш этди. 1987 йилнинг март ойидан бери фақатгина бир камчилик аниқланибди — 256 аккумулятор батареяларидан иккитаси ишдан чиқибди, холос.

Юксак тезлик, хавфсизлик ва пишиқ-пухталик магнит ёстиғидаги поездларнинг келажаги порлоқлигидан далолат беради. Япония ҳукумати келаси молия йилида тадқиқотлар учун, янги авлод поездларини қуриш ва синовдан ўтказиш учун 780 миллион иена ажратишга қарор қилди.

Магнит ёстиғидаги поездлар учун туркум ҳаракат синовлари тугаганидан сўнг бундан ҳам масъулиятлироқ давр бошланади. Улар ўз рақиблари — автомобиль ва транспортнинг ҳаво турлари билан рақобатга бардош беришлари лозим.

Японияның Эн-Эйч-Кей телекомпанияси яқинда зангори экран орқали қизиқ бир харитани кўрсатди. Унда Марказий Япониянинг аҳоли энг зич жойлашган қисми тасвирланган. Ушбу харитада ўтган йили ернинг нархи икки баробар қимматлашган районлар алоҳида ранглар билан бўялган. Ернинг нархи қимматлиги жиҳатидан Токионинг Гиндза райони биринчиликни мустаҳкам эгаллаб турибди. Бу ерда 1 квадрат метр ернинг нархи 21,3 миллион иена туради. Бу нарх ҳам қатъий эмас. Шу ердан 1 квадрат метр ер олмоқчи бўлган кишига баъзан 60 миллион иена тўлашга тўғри келади, деб ёзади шу муносабат билан Киода агентлиги. Токиодан Осака ҳам ортда қолмаяпти. Бу ерда бир квадрат метр ернинг нархи ўтган йили 55 процентга қимматлашганидан сўнг 11 миллион иена туради. Бундай вазият ҳукуматни ер олиб-сотилишига қарши чоралар кўришга мажбур этмоқда.

Суратдаги улкан турар жой биносида ҳам, унинг тагидаги кулбада ҳам бир хил: «Бу ерда жойлашган бинолар сотилмайди!» деб ёзилган плакатлар кўзга ташланади.

XXI асрнинг халқаро аэропорти

Япония оролларида доимо бўшлиқлар кам бўлган. Территориянинг 90 фоизи тоғлар билан қопланган. Уй қурилиши учун ер сотиб олиш ҳар бир японияликнинг азалий орзуси. Ҳаттоки автомобиль ҳам сотиб олиш мумкин, лекин уни қаерда сақласа бўлади? Аэропортни қаерда бунёд этиш мумкин? Бу ернинг ўлчовларига қараганда, аэропорт қурилиши жуда баҳайбат.

— Кўплаб фикрлар айтилди, — дея ҳикоя қилади «Кансаи синкуко» фирмасининг бўлим бошлиғи Т. Фурудои. — Биз энг ишончли ва «шовқин»сизини танладик. Янги аэропорт сунъий оролда қурилиб, у соҳилдан 5 километр нарида жойлашади. Қурувчилар бу ерда ноёб ишларни олиб боришади. Масалан, дарёнинг чуқурлиги бу ерда 18—20 метрни ташкил этади, лойиҳалаштирилган аэродром эса 511 гектар жойни эгаллайди. Оролни бунёд этиш учун 150 миллион кубометр тупроқ керак бўлади. Тупроқ солингач, орол сувдан 10 метр баландликка кўтарилади. Сўнгра 3600 метрли учиш-қўниш майдони, аэровокзал, меҳмонхона ва соҳилни орол билан бирлаштирувчи кўприк қурилиши бошланади. Бу ерда шунингдек, конгресслар маркази, ижодий клуб, савдо ва медицина маркази, ҳатто нафис санъат музейи қуриш ҳам таклиф этилмоқда. Бир сўз билан айтганда, лойиҳа муаллифлари XXI асрнинг халқаро аэропортини қуришни мўлжаллашмоқда. Аэропорт бир йилда 30 миллион йўловчига хизмат қилиш билан бирга, бир миллион тоннадан ортиқ юкни ташиш имконини беради.

АПН мухбирлари ахборотлари асосида материалларни Д. ЖАЛОЛОВ тайёрлаган.

«Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!»

Шанба оқшоми

Сўз—кинофестиваль қатнашчиларига

Бир тўп юлдуз

1957 йил эди ўшанда.

Колхозда дув-дув гап: нима дейсан, колхоз клубига Раж Капур келибди. Зўр ўйнармиш.

Ўша пайтлари ҳафтада, ойда бир кино кўриш биз — болаларнинг энг улуғ байрами эди. «Раж Капур келибди» деб гап топиб келган ўртоғим Орифдан сўрадим:

— Раж Капур ким экан?

У елкасини қисди.

— Ким билади.

— Бориб кўрмаймизми?

— Пул тўласанг кўрсатишармиш...

Шу куни отамдан бир илож қилиб икки сўм (ҳозирги пулга 20 тийин) ундирдим. Унча-мунча кўз ёши ҳам аралашди. Хуллас, борадиган бўлдик.

Клуб эшиги олдида одам тирбанд. Кимнинг икки сўми бўлса киряпти. Пули етмаганлар, ялиняпти. Пули йўқлар дераза рахини мўлжаллаган.

Биров клуб чироқларини ўчирди. Қоронғулик чўкди. Бир маҳал саҳнада оқ матода тасвир пайдо бўлди:

РАЖ КАПУР ФИЛЬМЗ

Мен Орифни туртдим:

— Ҳозир кўринади...

Экранда Раж Капур эмас, катта-катта ёзувлар кўринди:

«ЖАНОБ 420»

Рус тилини унча яхши тушунмасак ҳам, воқеаларни англаб бораётгандик. Шу куни ҳинд кино оламининг икки юлдузи Раж Капур ва Наргис билан учрашганман. Раж Капур Ҳиндистоннинг буюк кино намояндаси эканлигини кейинроқ билиб олдим. Ҳатто, Капурлар бутун хонадони билан киноактёр эканлигини эшитганимда, ажабланганимни бир кўрсангиз эди. Негаки бир хонадон кетмон чопиб, тирикчилик қилишига ақлим етар эди. Аммо бутун авлод киночи бўлиши...

Раж Капур хонадони кино оламининг саккизинчи бўғини эканлигини бугун ҳамма билади. Бу машҳур сулоланинг бошида Раж Капурнинг отаси Притхвираж Капур туради. Уни ҳинд санъат ишқибозлари ажойиб театр актёри, ўзига хос режиссёр сифатида яхши билишади, ҳамон муҳаббат билан эслашади.

Шубҳасиз, сулоланинг шуҳрати оламга достон бўлишида Раж Капурнинг хизматлари беқиёсдир. Ўз вақтида, наинки ўз вақтида, ҳозир ҳам, томошабинлар қалбини ларзага солган «Дайди», «Жаноб 420», «Тўрт йўл», «Бомбей тун оғушида» сингари ўткир сюжетли бадиий фильмларни яратган, уларда бош қаҳрамон ролини ижро этган ноёб талант эгасини ҳамма халқлар бирдек севади.

«Сангам», «Менинг исмим масхарабоз» фильмларичи? Жаҳон кино экранларини ўзининг ғолибона юриши билан забт этган бу картиналар Раж Капур ижодининг чўққисидир. Дўстлик, оташин муҳаббат мадҳига бағишланган бу фильмни ҳали ҳануз қалбдан бир титроқ, ҳаяжон билан кўраман. Бир мен шу ҳолга тушмасам керак, назаримда.

Раж Капурдан кейин унинг укаси Шаши Капурнинг юлдузи кино осмонида чарақлай бошлади. Айниқса, унинг маҳорати «Пароль — зангори бинафша» фильмида яққол кўринди. Ҳозиргача у юзлаб фильмларда суратга тушди. Лекин кўпчилик Шаши Капур ўтмишда ҳинд классик рақсларининг моҳир ижрочиси бўлганлигини билмаса керак.

Сулоланинг кенжа вакиллари бўлмиш Раж Капурнинг ўғиллари Рандхир ва Риши Капурлар ҳақида ҳам кейинги йилларда кўп гапирилмоқда. Айниқса Ҳиндистонда жуда катта муваффақият қозонган «Бобби» фильмидан кейин Риши Капурнинг номи машҳур бўлиб кетди, унинг актёрлик қобилиятининг янги қирралари очилди.

Капурлар сулоласини, таъбир жоиз бўлса, бир тўп юлдузга, юлдуз бўлганда ҳам Ҳулкарга ўхшатгим келади.

Т. ЙУЛДОШЕВ.

СУРАТДА: Раж Капур ўғли Риши билан. (Сурат IX Тошкент кинофестивали кунларида олинган).

Л. Глауберзон фотоси.

Азалий қардошлармиз

Григорий МЕЛИК-АВАКЯН,

Арманистон ССР халқ артисти, кинорежиссёр.

—Каминангиз Тошкент кинофестивалига келиш ҳақидаги хабарни эшитганда беҳад қувондим. Ҳаётимиз, тақдиримиз Ўзбекистон билан боғлиқ бўлганлиги учун ҳам оиламиз билан йўлга чиқишга қарор қилдик. Рафиқам Тамара Александровна ва набирам билан Тошкентга етиб келдик.

Гапни узоқдан бошлашимнинг боиси бор. Тамарахон Андижонда ўсиб вояга етган. Тақдир тақозоси билан биз топишганмиз. Ўзим эса Улуғ Ватан урушининг энг оғир кунларида фронтлардаги отлиқ дивизиялар учун учқур отларни излаб топиш мақсадида Ўзбекистонга командировка қилинганман. Қисқа вақт ичида минглаб отларни тайёрлаб, фронтга жўнатганман. Сахий ўзбек кишилари хонадонида бўлган битта-ю битта, ягона отларини икки қўллаб ҳиммат билан фронтга берганлар. Бир бурда нон топиш амри маҳол бўлган ўша кезларда ўзбек хонадонлари менга ҳар куни биттадан оби нон беришар эди. Ўша нонларни кўзимга суртиб тановул қилганман ва унинг қуввати билан ҳаёт кечирганман.

Тинч ижодий йилларда ўзбек киносанъаткорлари Шуҳрат Аббосов, Латиф Файзиев ва бошқалар билан жуда кўп марта учрашдик, санъат сирлари ҳақида талашиб, тортишдик. Бир-биримизга тажрибамизни ўргатдик. Ҳозиргача дўст ва биродар оға-инилармиз.

Ўзбек томошабинлари каминангиз яратган «Камо», «Шоирнинг қалби», «Арманистон ҳақида етти қўшиқ» сингари картиналарни кўришган. Навбатдаги Тошкент кинофестивалига «Олма боғи» бадиий фильмини олиб келдик. Ҳозир бу картина АҚШ, Англия, Франция, Бельгия мамлакатлари экранларида намойиш қилинмоқда. Картина Олмаотадаги кўрикда ҳам муносиб мукофот билан тақдирланди. Унда муҳаббат ҳақида ҳикоя қилинади. Ишончим комилки, фильм фестиваль қатнашчилари ва томошабинларига манзур бўлади.

Обрўли анжуман

Нгуен ТУЭТ НГАНЬ,

Вьетнам Социалистик Республикаси, киноактриса.

— Мен кино оламида ёш актирсаман, ҳали кўп роль ўйнаганим йўқ. Мен «Тушга кирган чироқ» деб аталган фильмнинг ижрочиларидан бири сифатида Тошкент анжуманига келдим.

Мақсад бу ерда уч қитъадан йиғиладиган санъаткорлар билан учрашиш, уларнинг маҳорат ҳақидаги фикрларини тинглаш ва келгуси даги ижодий йўлларни белгилаб олишдир.

Мамлакатим кино ижодкорлари Тошкент фестивалида намойиш қиладиган бу фильм 15 ёшли боланинг бошидан ўтган машаққатлари ҳақида ҳикоя қилади.

Фан ва техника тараққий қилган ҳозирги асримизда болалар тарбияси жуда катта масалалардан бири бўлиб қолмоқда. Кўпгина жойларда уларнинг оғир ҳаёт йўлига тушиб қолаётганлигини кўриш мумкин. Бизнинг картинада ота-онасидан жудо бўлиб оғир аҳволга тушган ўсмир ва унга яқиндан мадад қўлини чўзган олийҳимматли кишиларнинг ёрқин образлари билан танишиш мумкин.

Тошкент киноанжумани ўнинчи марта ўз даврасига чорлаётган экан, бу бизнинг мамлакатимиз кинематографияси учун ҳам ижод ва маҳорат мактабидир. Ўнта фестивалда фаол қатнашдик. Натижада мамлакатимизда кино санъати ўз мароми билан дуруст тараққий этяпти. Йилига 22 та бадиий ва юзта ҳужжатли фильм чиқарилмоқда. Картиналаримиз Москва, Карлови Вари, Краков, Лейпциг, Канн халқаро кўрикларида муваффақиятли намойиш этилди.

Криптограмма

Ушбу криптограммани ҳал этсангиз, таниқли ҳинд кинорежиссёри ва актёри Раж Капурнинг Тошкент кинофестиваллари ҳақидаги сўзлари ҳосил бўлади.

«Очқич» сўзлар.

1. Кинорежиссёр, СССР халқ артисти Малик Қаюмовнинг «Олтин кабутар» совринн билан тақдирланган фильми — 21, 6, 3, 6, 2, 20, 1.
2. Мексика режиссёри Хосе Эстраданинг Тошкент кинофестивалида намойиш этилган фильми — 21, 6, 8, 6, 2, 14, 6.
3. Таниқли Япония кинорежиссёри — 5, 6, 2, 12, 4, 10, 5, 1, 2, 19, 10.
4. Абдулла Қодирий романи асосида экранлаштирилган, Йўлдош Аъзамовнинг «Зулматни тарк этиб» фильми бош қаҳрамони — 3, 6, 16, 2, 10.
5. Энг яхши фильмларни аниқлаш мақсадида ўтказиладиган кўрик, мусобақа — 5, 10, 2, 5, 7, 3, 18.
6. Фильмларда ҳам ижро этиладиган музикали санъат асари— 15, 17, 11, 1, 15.
7. Ҳурмат, иззат, эҳтиром — 13, 16, 9, 10, 9.

Тузувчи:
Фозилжон ОРИПОВ.

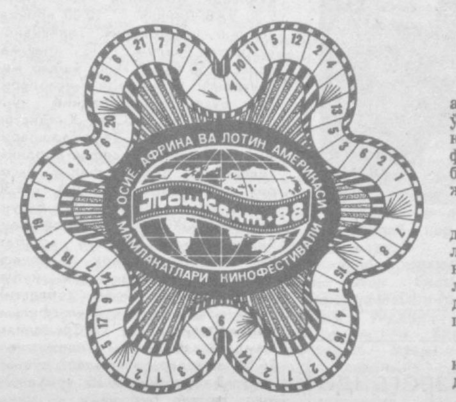

Ягона мақсад йўлида

Жазоир, Марокко ва Тунис мамлакатлари кинематографчилари ўзларини битта, ягона қушга қиёс қилишиб, бир тану жон эканликларини таъкидлайдилар. Дарҳақиқат, улар кўп жиҳатдан бир-бирига яқин туради. У мамлакатни араб тили, урф-одатлар, маданият ва ҳатто тарихий қисматининг (ўтмишда уларнинг бари Франция колонияси бўлган) ўхшашлиги бирлаштириб туради. Лекин бу юзаки ўхшашлик. Жазоир 1962 йили миллий-озодлик кураши натижасида ўз мустақиллигини қўлига олиб, демократик республика бўлди.

Жазоир кинематографияси Африкада ривожланаётган мамлакатлар ичида энг илғори ҳисобланади. Мустақилликка эришган бу республикада биринчи ўн йилликда асосан ҳарбий-ватанпарварлик мавзуида фильмлар яратилган. «Хўрланганларга ёруғлик» (Аҳмад Рашиди), «Йўл» (Салим Гиад), «Аурес Шамоли» ва «Декабрь» (Лаҳдар Хамин) каби инқилоб ғоялари тараннум этилган картиналар шулар жумласидандир.

Тунисда 1956 йилдан бошлаб майда кинокомпаниялар пайдо бўла бошлади. «Уммар Аль-Халиф Шарикати» уларнинг энг йириги эди. Мамлакатда кино ишлаб чиқариш акционерлар жамияти мавжуд бўлиб, уларнинг асосий қисми давлат қўлидадир. Лекин миллий кино санъатини ривожлантириш учун маблағ етишмайди, чунки кино акционерлари жамияти кўпроқ чет эл фирмалари билан алоқа қилади.

Етмишинчи йилларда Тунис киноси тематикаси ва кўтарган масалалари жиҳатидан бойиди. Кескин ижтимоий тўқнашувлар, аёллар озодлиги, ишсизлик муаммоси, муҳожирлар масаласи — буларнинг бари энди Тунис киночиларининг диққат-марказида бўлиб қолди.

Марокода ишланган биринчи бадиий фильм «Яшаш учун ғалаба қилиш» — (режиссёрлар Муҳаммад Тафи ва Аҳмад Маскади) 1968 йили Карфагенда ўтказилган фестивалга тақдим этилди, лекин муваффақият қозонмади. Шундан сўнг кинорежиссёрлар Ларби Баннани, Абдулла Расидан, Латиф Лалу «Хурмо қачон пишади», «Баҳор қуёши» каби фильмларни ишлашди. Танқидчиларнинг фикрича, режиссёр Ларби Баннанининг «Йўллар» (1970 йил) фильми Марокко киносининг биринчи ютуғи бўлди. Режиссёр Бен Баркининг «Минг ва бир қўл» картинаси 1972 йили Карфаген фестивалида халқаро мукофотга сазовор бўлганди. Шунингдек, машҳур фильм Панафрика кинофестивалида ҳам намойиш қилиниб, «Гран-при» билан тақдирланди.

Х Халқаро Тошкент кинофестивалида ҳам бу уч давлат киночилари «Кулдан чиққан одам», «Тош ҳайқириғи» ва бошқа фильмлари билан қатнашмоқдалар. Уларнинг ҳаммаси тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги йўлида хизмат қилади.

Ш. ИНОЯТОВ.

Турфа олам

ОМАДНИ ҚАРАНГ

Американинг Жоржия штатидаги мўъжазгина аэродромнинг учиш йўлкасига бир моторли «Сессна-172» самолётини бошқариб келган учувчи нега тўсатдан самолёт ўз мувозанатини йўқотганлигини аввалига тушунгани йўқ. Орадан бир дақиқа ўтгач унинг устига бошқа «Сессна» самолёти қўнганлиги аниқланди.

Маълум бўлишича, иккинчи самолётнинг ёнилғиси тугаб, унинг учувчиси радио орқали аэродром билан боғлана олмаган ва таваккал қилиб қўнган экан.

Буни қарангки, ҳар икки самолёт қаттиқ шикастланган бўлишига қарамай, учувчилар енгил жароҳат ҳам олишмабди. «Йигитларнинг омади бор экан, — деб ҳисоблайди аэродром эгаси.— Одатда бундай ҳолларда ёнғин келиб чиқади. Бундан ташқари иккинчи «Сессна» ерга икки метр чапроқ қўнганда, унинг пропеллари парвозга тайёрланаётган самолёт кабинасини чил-парчин қилиб юбориши мумкин эди».

ПУЛ НИМАЛИГИНИ БИЛИШМАЙДИ

Ботсвананинг марказий районларидаги кўчманчи овчи-бушменлар чиндан ҳам пул нималигини билишмайди. Улар чайлаларда яшашади, эчки боқишади.

Давлат уларнинг яйловларига машиналарда ун, ўсимлик мойи, кийим-кечак етказиб туради. Айрим бушменлар Габоронда ва Франсистаунда меҳнат қилишади. Улар қадрдон яйловларига қайтганларида ўзлари билан пул ҳам олиб келишади. Аммо уларнинг қабиладошларини тангалар безак сифатида қизиқтиради, холос.

ЭНГ НОВЧА АЁЛ

Америкалик Санди Аллен жаҳондаги энг новча аёл ҳисобланади. Унинг бўйи 2 метру 32 сантиметрга тенг бўлиб, вазни 190 килограммни ташкил этади.

БИР СОАТЛИК МИЛЛИОНЕР

Стокгольмда истиқомат қилувчи Седер исмли аёл мутлақо тасодифан маълум вақтгача миллионер бўлиб қолди. У кўчада кетаётиб, ҳар бири ўн минг крон қимматга эга бўлган қоғоз пуллар билан тўла пластик пакет топиб олди. Бундай катта пуллар шунчаки кўчада ётмаслигини, улар кўнгилсизликлар келтириши мумкинлигини тушунган аёл банкка йўл олди. Швеция полициясининг аниқлашига қараганда, миллион крон суммага тенг пулларнинг ҳаммаси қалбаки экан. Улар шу қадар усталик билан ясалган эканки, бехабар одам уларни ҳақиқийсидан ажратолмас экан. Буни қарангки, «бой ўлжа» ҳақидаги хабар маҳаллий матбуот саҳифаларида эълон қилинганидан сўнг полиция идорасига яна беш киши келибди. Улар худди шу пакетни бирмунча илгарироқ топиб олишган ва «майда харажатлар» учун ундан 700 минг крон пулни «қарзга олишган» экан.

„Отелло“

Бир асар тарихи

СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Наби РАҲИМОВ билан суҳбат.

Ҳидоятов — Отелло ҳам қаҳрли, ҳам меҳрибон, ҳам мард, ҳам кўнгилчан, беғубор одам. Ҳидоятов унинг кўп қирралигини ёрқин акс эттириб, катта ижодий ғалаба қозонишга муваффақ бўлди.

Профессор М. МОРОЗОВ,
шекспиршунос.

Ўзбек театри тарихида мангу чарақлаб қолган бу юлдузни эҳтиром қилмаган, у ижро этган ролларни то ҳануз эсламайдиган, маҳоратини тилга олмайдиган санъат шинавандаси топилмаса керак. Буюк актёр ижро этган Арслон, Гамлет, Отелло, Навоий ролларн нафақат Ҳамза номли театр тарихида, балки маданиятимиз тарихида ҳам ўчмас саҳифалар бўлиб қолди. Аброр Ҳидоятов ижодининг чўққиси, шубҳасиз, Отелло ролидир. Гамлет учун трагик ролларнинг тенгсиз ижрочиси деб ном олган актёр Отелло роли билан ўзининг бу номга қанчалар лойиқ эканини яна бир бор тасдиқлади ва шуҳрат қозонди.

Ўзбек театри тарихида илк бор саҳнада бенефиси ўтказилган актёр Аброр Ҳидоятов эди. Суҳбатимиз Аброр Ҳидоятовни хотирлаш билан бошланди.

— Наби ака, Аброр Ҳидоятов Отелло ролини ижро этишга қандай киришган!

— Ҳар бир нарсанинг, воқеанинг, ҳодисанинг ибтидоси инсон характеридан келиб чиқади. Отелло ҳақида гапиришдан аввал, Аброр аканинг ўзи ҳақида сўзламоқ жоиз бўлади.

Аброр Ҳидоятов саҳнамизда биринчи ҳисобланади. У мисли йўқ буюк шахс. Ўз манфаати учун берилган имтиёзлардан бирон марта фойдаланмаган. У ўзбек санъати учун жон фидо қилди. У асл фидойи эди.

Мен Аброр ака, Маннон Уйғур оға, Етим Бобожоновларнинг унвону мукофот учун ишлаганини эслолмайман. Ноўрин бўлиши мумкин, лекин хонаси келиб қолди, бир воқеани айтиб берай.

Қайси йиллиги ёдимда йўқ, Бухорога гастролга бориладиган бўлиб қолганди. Уйғур оға аввалроқ жўнаб кетган. Эртаси куни Етим оға, Аброр ака ҳам етиб келишган.

— Оғани қаердан топамиз? — деб сўрабди Аброр ака. — Қаердан қидирамиз энди?

Шунда Етим оға ҳазилромуз оҳангда деб-ди:

— Кўчадан қараб бораверамиз. Қаерда қип-қизил шим осиғлиқ бўлса, оға ўша ерда бўлади.

Чунки Уйғур оғанинг қизил материалдан тикилган яккаю ягона шими бўлар эди...

1927 йилларда Аброр ака, Сорахоним, Ҳожи Сиддиқ Исломов ва бир неча бошқа етук санъаткорларимиз Москвада ўқишган. Улар Симонов, Захава, Канцель сингари буюк актёрлар қўлида таҳсил олишган. Улар Аброр Ҳидоятовга шундай дейишган, сўзма-сўз эмас, албатта: «Сен ўзбек саҳнасининг буюк трагик актёри бўласан». Ҳожи Сиддиқ Исломовга эса: «Сен ўзбек саҳнасининг буюк комиги бўласан». Устозлар башоратининг қанчалар ҳақ эканлигини йиллар тасдиқлади. Афсуски, Ҳожи Сиддиқ касаллиги туфайли эрта вафот этди.

Аброр ака камтар, иродаси кучли, қатъий, ҳарбийларга хос бир сўзли инсон эди. Юрагида нима дарди бўлса, барчаси ролига қўшиларди. Ёшларга жуда ҳам меҳрибон эди. Ҳатто кўчада юриш-туришгача ўргатарди.

Шекспирнинг улуғ бир сўзи бор: «Саҳнадаги ҳаракатинг сўзингга, сўзинг ҳаракатингга мос бўлсин!» Аброр ака шу сўзга амал қиларди, жуда «аброрлаштириб» юборган эди.

Мен бу сўзларни нега айтяпман? Аброр акадаги жаъмики инсоний хислатлар Отеллонинг ютуғини таъминлади.

— Аброр ака Отеллони бирон-бир актёр ижросида кўрганмиди!

— Ҳа, албатта. Папазян деган буюк арман актёри ижросидаги Отеллони бирга кўрганмиз. Ўзиям жуда қойилмақом қилиб ўйнар эди. Кейин Хорава ижро этган Отеллони кўрганмиз. 1938 йилда Москвада Остужев ижросидаги Отеллони ҳам кўрдик. Остужевнинг яратган Отеллоси бошқа ҳеч бир Отеллога ўхшамасди. Беадад зўр актёр эди.

Отеллони ўзбек саҳнасида ижро этиш ўша йиллари туғилган эди Аброр акада. Ўзини шу ролга уч-тўрт йил тайёрлади.

— Ҳамза номли театр саҳнасида Отеллони ижро этадиган, Аброр акага «рақобат» қиладиган бошқа актёр бормиди!

— Йўқ эди. Гамлетни ўйнаш истагида бўлган Олим Хўжаев, Шукур Бурхоновлар, Аброр аканинг «оқ йўли» билан ижро этишди. Лекин Отеллога бироз журъат қилиб панжа урмади.

— Спектаклга қайтайлик...

— Шекспирнинг трагедияси дастлаб «Яго» деб номланган. Трагедия битгандан сўнг автор Отеллони суюб қолиб, «Отелло» деб номлаган экан. Ҳатто авторини ҳам ўзига мафтун этгандан кейин, билиб олаверинг у қандай асар бўлганлигини!

— «Отелло» уруш бошланган йили саҳналаштирилган экан-да!

— Ҳа, шундай бўлган. Бош ролда Аброр Ҳидоятов, постановкачи режиссёрлар Маннон Уйғур билан Н. А. Ладигин, бош рассом С. Миленин. Ўша оғир йиллари театримизда «Отелло»нинг ўйналиши чинакам маънавий байрам бўлган эди.

— Аброр аканинг Отеллоси бошқа Отеллоларга ўхшармиди!

— Асло! Аброр ака яратган Отелло, Пушкин таъбири билан айтганда, «Табиатан рашкчи эмас, ишонувчандир». Худди шунинг учун ҳам, Аброр ака шу сўзларга эътибор бергани учун ҳам, совет саҳнасида янги Отелло яралди. Аброр ака яратган буюк бу образ шундоққина кўз олдимда турибди: Отелло рашк қилади, изтироб чекади, ўз ёғига ўзи қоврилади. Лекин ундаги ирода, ёрқин тафаккур, гўзаллик ва покликка бўлган чексиз ишонч рашк туйғусидан баланд. Мана шунинг учун ҳам Отелло рашк ўтида ёниб, ўзининг инсоний қиёфасини йўқотиб, даҳшатли арслон тусига кирган мавр эмас, балки чин муҳаббат йўлида курашадиган инсон сифатида томошабинлар кўз ўнгида гавдаланади.

Унинг «Мен қораманми? Қораманми мен?» деб бошланадиган монологи бор. Энди Аброр ака ижро этган пайтда юракларим энтикиб кетарди. Овози шунчалар зўр эди.

Аброр ака Отеллонинг ташқи қиёфасига, айниқса, катта эътибор берганди. Ҳар бир ҳаракат, ҳатто ҳар бир имо-ишорани соатлаб ўйлаганди. Ҳар бир жумлани шунчалар сайқал бериб ишлатганки, энди қўяверасиз. Аброр Ҳидоятовнинг Отеллоси жуда мураккаб, лекин шу билан бир вақтда яхлит, бир бутун характердаги мардона образдир. Аброр ака — Отеллонинг фожиаси очиқ диллигида, ҳар кимнинг тўғрими, нотўғрими гапига ишонавеpишида.

— У ҳар кимнинг эмас, Ягонинг — Наби Раҳимовнинг маккорлигига учган-ку!!

— Шундоқ бўлган.

— Сиз саҳнада Отеллога қарама-қарши иккинчи буюк ролни ўйнагансиз...

— Э, нимасини айтасиз. Аброр ака тоғ эди, мен ҳеч бўлмаса қир бўлишим шарт эди. Шу сабабли Яго роли устида қаттиқ ишлаганман. Ахир Отеллонинг фожиасини бир ўйлаб кўринг. Ҳаммасини Яго ўйлаб топган-ку. Фожиа охирида эса, шунинг бу даражада қонли бўлиши, Ягони ҳам эсанкиратиб қўяди. Шуларнинг ҳаммасини саҳнада талқин этишим керак эди. Шунинг учун ҳам уни мансабпараст қилиб ижро этишим маъқул кўринди. Сўзларни ҳам оддийгина талаффуз қилдим.

Ягони яна бир буюк актёримиз Олим Хўжаев ҳам ижро этган. Олим уни жуда ёвуз қалб эгаси қилиб ўйнайди. Ёвуз эмас, Яго шунчаки ҳасадгўй. Унинг дарди битта — Кассионинг ўрнига лейтенант бўлиш, холос.

— 1945 йил инглиз парламенти делегацияси ҳам спектаклни кўрган экан...

— Ҳа, Аброр ака (бу менинг гапим) Англияни ҳам забт этганди ўшанда. Парламент аъзолари театрнинг таассуротлар дафтарига шундай ёзиб кетишган: «Биз пьесанинг бундай яхши қўйилганини ҳеч қачон, ҳеч қаерда, ҳатто Лондонда ҳам кўрмаган эдик. Биз, айниқса, Отелло ва Дездемона ролини ижро этган артистлар маҳоратига қойил қолдик». Ҳар гал бу ёзувни ўқиганимда сўнгсиз хаёлга чўмаман.

— «Отелло» узоқ йиллар саҳнадан тушмаган бўлса керак!

— Аброр ака ўн саккиз йил давомида Отеллони ижро этди. 1959 йили бенефиси, яъни 500-марта ижро этилиши нишонланди. Бир ролда 500 марта! Унча-мунча актёрга насиб этмайди бу бахт. Бенефис чинакам байрам тусини олганди. Бахтимдан ўргилай, мен ҳам шу бенефисда қатнашганман. Афсус, шундан кейин кўп вақт ўтмай буюк актёримиз ҳаётдан кўз юмди.

— Аброр акадан кейин биронта актёр бу ролни ижро этмадими!

— Шукур Бурхонов бир жазм қилди. Лекин у Аброр ака даражасида ижро этолмаслигига кўзи етди, шекилли, фикридан қайтди. «Агар қойил қилолмасам устоз хотирасига ҳурматсизлик бўлади» — деганди у. Ҳаммамиз унга шу мардлиги учун ташаккур билдиргандик.

— Наби ака, «Отелло» яна саҳнага чиқса, сиз Ягони ўйнармидингиз!

— Агар Аброр ака ҳам саҳнага чиқсалар... Лекин афсус... Аброр акага ўхшаган талантлар юз йилда бир дунёга келади...

●

Юз йилда бир дунёга келиш!.. Ҳақ гапми бу? Ҳақ бўлса керак. Аброр ака сингари ноёб истеъдод соҳиблари булутли кунда чақнаган чақиндек «ярқ» этиб дунёга келади. Дунёга келадию, мангу порлаб қолади.

Ҳар гал Аброр Ҳидоятов ҳақида ўйлар эканман, шоир Абдулла Ориповнинг қуйидаги сатрлари хаёлимга келади:

Бизнинг руҳимизга ҳокимдир баъзан
Қаноат аталмиш ожиз бир сезги.
Отелло, Отелло, сенинг ишқингдан
Ҳайратга тушишнинг ўзи бир севги...
Йўқ, тақлид қилмасман сенга росмана,
Ҳар кимнинг ҳаётда бор ўзга ўрни.
Ролингни ўйнаса, рашк қилиб, мана,
Қабрга тиқибсан буюк актёрни.

Наби Раҳимов билан
Темур УБАЙДУЛЛО суҳбатлашди.

Душанба — 30 май

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол шарҳи. 9.35 «Ўзинг асра мени, туморим». Бадиий фильм. 10.45 Янгиликлар. 10.55 «М. И. Глинка. Романслар». Фильм-концерт.

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.15 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». Ҳужжатли фильмлар премьераси. 17.05 Давлат «Байкал» ашула ва рақс ансамблининг концерти. 17.45 «Болалар — XXI аср ижодкорлари». Совет ва Америка мактаб ўқувчиларининг учрашуви. 18.30 Сибирь тупроғи. «Эҳтиёт бўлинг: Ямаль», 2-кўрсатув. 19.00 Футбол шарҳи. 19.30 Фалсафий суҳбатлар. 20.30 «Юбилей бўлмайди». СССР халқ артисти А. А. Гончаровнинг ижодий портрети. 21.30 «Время». 22.05 СССР халқ артисти А. А. Гончаров ҳақидаги кўрсатувнинг давоми. 23.20 «Дунё воқеалари». 23.30 Джаз куйларидан концерт.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 «Оламда қўшиқ яшар». Пятигорскдан кўрсатилади. 9.45 «Мардлик вертикаллари». Ҳужжатли фильм. 10.00 Итальян тили. 10.30 Режиссёр Борис Загряжский. Турли йиллар киноленталари. «Компьютер ва Леонардо жумбоғи». 11.30 Болалар учун фильм. «Том Сойернинг саргузаштлари». 1-серия. 12.40 «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 12.45 «Мавзуга ёзилган вариациялар». Ҳужжатли фильм премьераси 13.15 «АҚШ музейларидаги нодир живопись асарлари». 13.35 Янгиликлар. 13.45 Ҳужжатли фильм. 13.55 «Жарлик». Бадиий фильм, субтитр билан. 1 ва 2-сериялар («Ленфильм»).

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 Минск автомобиль заводи Маданият ва техника саройининг халқ хори ижро этади. 19.00 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 20.00 Ф. Мендельсон асарларини халқаро конкурслар лауреати И. Плотников чалади. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Реклама. 20.50 «Кусково». Телевизион ҳужжатли фильм. 21.00 «Музикали киоск». 21.30 «Время». 22.05 «Княгиня Ольга ҳақида қисса». Бадиий фильм. 1-серия. 23.10 Янгиликлар. 23.15 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси.

● ЎзТВ

15.00 «Уларни фақат афтидан танир эдилар». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия). 16.30 «Абитуриент—88». Тошкент ҳисоб-бухгалтерия техникуми. 17.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Светофор». 18.00 Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари Халқаро X Тошкент кинофестивалининг тантанали ёпилиши.

* * *

19.00 Болалар учун фильмлар. 19.35 ЎзССР Давлат телерадиосининг камер оркестри чалади. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Майдон узра акс садо». Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Партия комитети ва қайта қуриш». 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Фестиваль учрашувлари». 23.35 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Рассом ва китоб». Теле альманах (рус.). 20.15 «Қотил бунинг ўзи». Бадиий фильм («Беларусьфильм»).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.05 «Роппа-роса 22.15 да». «Афғонистон сабоқлари» (рус.).

Сешанба — 31 май

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.45 «Юбилей бўлмайди». СССР халқ артисти А. А. Гончаровнинг ижодий портрети. Танаффус пайтида (10.45)— Янгиликлар.

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.15 «Замондошимиз портрети». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси. 17.00 Оренбург телевидениесининг программаси. 18.00 Иқтисодий билимлар асослари. ТелеЭКО журнали. 18.30 Бутунроссия ва халқаро конкурслар лауреати Вл. Терво чалади (гитара). 18.45 «Сиз яратган боғ». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 Катталар учун мультфильмлар. 19.50 Танишинг: Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг делегатлари. 20.35 Пианиночи Владимир Горовиц концерти (АҚШ). 21.30 «Время». 22.30 «Телетомошабин ҳамроҳи». 23.05 «Дунё воқеалари». 23.15 Останкино концерт студиясида В. И. Ленин номли Совет болалар фонди правлениесининг раиси, ёзувчи А. А. Лиханов билан учрашув.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Ф. Шуберт — Ўн икки вальс. 9.30 «Қишлоқ хўжалиги». Киножурнал. 9.50 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.20 Режиссёр Борис Загряжский. Турли йиллар киноленталари. «Одамлар ва атомлар ҳақида». 11.10 Болалар учун фильм. «Том Сойернинг саргузаштлари». 2-серия. 12.15 Р. Мифтахова куйлайди. Қозондан кўрсатилади. 12.45 «Княгиня Ольга ҳақида қисса». Бадиий фильм. 1-серия. 13.50 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 14.20 Янгиликлар. 14.30 «Спорт майдони». Ҳужжатли фильмлар премьераси. 15.35. Поэзия. У. Уитмен.

* * *

18.25 Янгиликлар. 18.30 Ритмик гимнастика. 19.00 Адабий учрашувлар. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 21.30 «Время». 22.30 «Княгиня Ольга ҳақида қисса». Бадиий фильм. 2-серия. 23.35 Янгиликлар. 23.40 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. 23.55 «Тонгги почта». Музикали кўрсатув (такрор.).

● ЎзТВ

15.00 «Митти қочоқ». Бадиий фильм. 16.20 «Болалигим кўли». Телефильм. 16.30 «Абитуриент-88». Тошкент алоқа политехникуми. 17.00 «Советлар мамлакатининг кишилари». Кинопрограмма.

* * *

18.00 Янгиликлар. 18.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Мардлик — мангулик». 18.45 «Хотира» туркумидан. Турғун Пўлат ижоди. 19.30 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. Сиёсий ва иқтисодий билимлар — қайта қуриш ишига». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Долзарб вазифа». 20.30 «Ахборот». 20.50 Ҳамза номидаги Тошкент музика билим юрти халқ чолғу оркестрининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.30 «Гул байрами— нур байрами». Музикали программа. Танаффус пайтида — «Бугун оламда нима гап?».

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Иванна». Бадиий фильм. (А. Довженко номли киностудия). 21.05 «Кескин танқид остида». Ўзбекистон телевидениеси, Тошкент шаҳар халқ контроли комитети ва республика санитария-эпидемиология станцияларининг биргаликдаги рейди (рус.).

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

21.30 Москва. «Время». 22.30 «Ранго-ранг». Музикали программа.

Чоршанба — 1 июнь

БОЛАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ХАЛҚАРО КУНИ

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 «Украина овози». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киев). 9.35 «Қалбимда нимаики бўлса». Композитор В. П. Соловьев-Седой ҳаёти ва ижоди ҳақида хроникал-ҳужжатли фильм. 10.35 «Ҳайвонот оламида». 11.35 Янгиликлар.

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.15 Мамлакат телевидение студияларининг ҳужжатли фильмлари премьераси. 17.00 «Танишайлик, Лэри». Америка хонандаси Л. Лонг ижоди ҳақида. 17.45 «Мактаб: келажакка бир назар». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.35 «К. А. Савицкий Пензада». 19.55 Шеърият лаҳзалари. 20.00 Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига. «Останкино концерт студиясида таътил байрами». 21.30 «Время». 22.30 «Буни эсламасдан бўлмайди, ўртоқ». Синовчи-учувчилик касби ҳақида. 23.30 «Дунё воқеалари». 23.40 «Қойилмақом». Киноконцерт.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 М. Логинов чалади (балалайка). Донецкдан кўрсатилади. 9.40 «Аннаев йигитлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ашхобод). 10.00 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.30 Режиссёр Борис Загряжский. Турли йиллар киноленталари. «Вальс билан учрашув». 11.15 Болалар учун фильм. «Том Сойернинг саргузаштлари». 3-серия. 12.20 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 13.50 «Княгиня Ольга ҳақида қисса». Бадиий фильм. 2-серия. 13.55 Янгиликлар. 14.05 «Катталар ва болалар». Телевизион ҳужжатли фильмлар. 14.55 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Шўх қара». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия — «Бағдодлик ўғри» («Тожикфильм»). 16.00 Р. Шумин. Виолончель ва оркестр учун концерт.

* * *

18.25 Янгиликлар. 18.30 Грузия ССР Давлат камер оркестрининг концерти. Солист — Б. Хендриск. (АҚШ). 19.30 «Бизнинг Пушкин». 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Халқ куйлари. 21.00 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». «Тюмень: социал муаммолар». 2-кўрсатув. 21.30 «Время». 22.30 Футбол. Ўртоқлик учрашуви. СССР — Польша терма командалари. 2-тайм. 23.15 «Божхона». Бадиий фильм («Ленфильм»). 00.30 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси.

● ЎзТВ

15.00 «Нуқта, нуқта, вергуль...». Бадиий фильм («Мосфильм»). 16.20 «Абитуриент —88». Иншо қандай ёзилади? 16.50 А. Шомирзаев. «Ғулғула». Телеспектакль 1-қисм.

* * *

18.00 Янгиликлар. 18.15 Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига. «Оналар мактаби». 18.45 «Объективда — қайта қуриш». Марғилон шойи комбинати ва «Атлас» саноат бирлашмасининг хўжалик ҳисоби шароитларидаги иши ҳақида (рус.). 19.15 Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунига. «Ҳар доим бўлсин қуёш!». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Область театрлари солистларининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.30 «Қиммат бола». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 23.50 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Парвоздаги турна». Бадиий фильм («Мосфильм»). 21.00 «ДОСААФ — мардлик майдони» (такрор.).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.30 «Чиғаноқли қиз». Бадиий фильм (рус.).

Пайшанба — 2 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси. 9.50 «Яна бир табассум». Фильм-концерт. 10.20 Янгиликлар. 10.30 «Мактаб: келажакка бир назар».

* * *

16.00 Янгиликлар. 16.15 «Қайта қуриш прожектори». 16.25 «Агросаноат ишлари ва ташвишлари». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «...Сув ўтарди». (Кишинёв). «Ўша қўлларнинг ўзидан» (Вильнюс). 17.15 Мультфильмлар. 17.35 «... 16 ёшгача ва ундан катталар». 18.20 «Музикали хазина». Д. Шостакович. 5-симфония. 19.10 «Дунё воқеалари». 19.30 Арманистон ССРда хизмат кўрсатган артист М. Малхасян чалади (дудук). Ереванддан кўрсатилади. 19.45 «Сизлар билан маслаҳатлашиб...». «Совет ҳокимияти— Советлар ҳокимияти». Белоруссия тимсолида қайта қуриш жараёнида маҳаллий Советларнинг роли ҳақида. 20.45 «Чиллак». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм премьераси («Экран»). 21.30 «Время». 22.30 «Қайта қуриш прожектори». 22.40 Останкино концерт студиясида РСФСР халқ артисти В. Минин ҳамда Москва камер хори билан учрашув. 00.30 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 «Ойдин вальс». Фильм-балет. 10.00 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.30 Режиссёр Борис Загряжский. Турли йиллар киноленталари. «Альтернатив». «Синган гулдон». 11.40 Болалар учун фильм. «Менинг генералим». 1-серия. 12.45 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 13.15 Янгиликлар. 13.25 Қадрдон ўтмиш. «Олтин даладаги қора тулки». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киров шаҳри). 13.55 «Болалигим тушимга кирибди». Фильм-концерт. 14.55 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Шўх қара». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. — «Юз ташвишли ўйин».

* * *

18.55 Янгиликлар. 18.45 «Қишлоқ янгиликлари». 19.40 «Сени севаман, ҳаёт». Телевизион фотоконкурс. 19.45 П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. СССР халқ артисти Е. Образцова ва В. Атлантов. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Узоқ Шарқ». Киножурнал. 20.55 Реклама. 21.00 Ритмик гимнастика. 21.30 «Время». 22.30 «Қайта қуриш прожектори». 22.40 «Совет Иттифоқи портрети». Ҳужжатли фильм премьераси (АҚШ). 3-серия — «Бугун ернинг чеккаси», 4-серия — «Олтин йўл». 00.02 Янгиликлар. 00.25 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. Нарвадан кўрсатилади.

● ЎзТВ

15.00 «Тўнғич». Бадиий фильм («Мосфильм»). 16.10 «Абитуриент —88». Касблар ҳақида ҳикоялар (рус.). 16.40 А. Шомирзаев. «Ғулғула». Телеспектакль. 2-қисм.

18.00 Янгиликлар. 18.10 «Хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш йўлидан». «Метрострой» трестининг иш тажрибаси ҳақида. 18.35 «Қойилмақом Гоша». Мультфильм. 18.45 «Социалистик қонунчилик ва демократия». «Жиноят процессида ошкоралик принципи». 19.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз болалар уйиданмиз». 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 «Доира оҳангида». ЎзССРда хизмат кўрсатган артист О. Камолхўжаев чалади. 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 Москва, «Время». 22.30 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.40 Саид Аҳмад ҳикоялари асосида сатирик новеллалар. 23.35 «Бугун оламда нима гап?».

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Пеппи — Узун пайпоқ». Бадиий фильм. 1-серия. («Мосфильм»). 20.35 «Кулоллар». Телефильм. 20.50 Реклама. 21.00 «Ярмаркадан». Телефильм.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.30 Москва «Қайта қуриш прожектори». 22.40 «Мактаб давр билан ҳамқадам».

Митти масаллар

Сичқондан сўрадилар:

— Ташмачи омбор мудирларини сенга ўхшатишларига қандай қарайсан?

— Мен улардан бир поғона юқорироқ тураман, — деб жавоб қилди сичқон, — чунки мен ўз ҳамжинсларимни ҳақига хиёнат қилмайман.

* * *

Товус ўз патларини кўз-кўз қилиб юрганди, битта қўймай юлиб олишди. Терисининг майинлиги тулкининг ҳам бошига етди. Типратикон шундан кейингина уларга бекорга ҳавас қилиб юрганини тушунди.

* * *

— «Тўп» этиб уёққа тепишади сени, «тўп» этиб бу ёққа тепишади, шунинг учун ҳам номингни тўп дейишаркан-да, шўрпешана, — деди пуфак.

— Ҳали сени пуфлашганда паққиллаб ёрилганингда нима учун пуфаклигингни билиб оласан, — жавоб қилди копток.

Алишер САЪДУЛЛАЕВ.

МУТОЛАА...

А. ТЎРАЕВ фотоси.

Болалар сўзлаганда

ХИМИЯ ДАРСИДА

Ўқитувчи: Ёғ нимада эрийди!

Ўқувчи: Қозонда...

АДАБИЁТ ДАРСИДА

Ўқитувчи: «Бўри билан қўзичоқ» масалини айтиб бер!

Ўқувчи: Қўзичоқнинг бўрига айтган гапи эсимга келмаяпти.

ТАБИАТШУНОСЛИК ДАРСИДА

Ўқитувчи: Қор нега оппоқ бўлади!

Ўқувчи: Қорнинг онаси оппоқ булут бўлади. Булутлар ёрилса, ерга оппоқ қор ёғади.

ТАРИХ ДАРСИДА

Ўқитувчи: Муқанна қўзғолони қачон бўлган эди, эслайсанми!

Ўқувчи: Эслайман. Муқанна қўзғолони ўтган чоракда чиққан эди..

Собит ҒАФУРОВ.

Келинг, бир кулишайлик

Хандалар

АЛМАШИШ

Бир нўноқ ёш ёзувчи кунлардан бир куни ўз дўстларидан бирига деди:

— Эртага мен Бальзакнинг олдига бориб, у билан ўз фикрларимни алмашиб келаман.

— Бальзак билан учрашиб фикрингизни алмаштириб келгач, жуда ажойиб нарсалар ёзар экансизда, — деди дўсти ёзувчига киноя қилиб.

УЧ КУНДА

— Шундай қилиб, мен келиб кетганимдан кейин ўзингизни қандай ҳис қилаяпсиз? — деди доктор беморга қараб.

— Жуда яхши доктор, ташаккур сизга... Сиз ёзиб берган дори мени уч кунда оёққа турғазди... Барака топинг!

— Ие, бу жуда ажойиб дори экан-ку, ундай бўлса мен ҳам ундан ичиб, тез кунда оёққа туриб кетсам керак.

БИЛЛ ВА УНИНГ БУВИСИ

Олти ёшли Билл овқатидаги ўзига тегишли гўштини сира егиси келмас эди. Бувиси уни зўрлаб едиришга ҳаракат қиларди:

— Биласанми, Билл, невараганам, ёшлигимда ота-онам жуда камбағал бўлишган. Уларнинг менга едиришга гўшти ҳам бўлмаган.

—Ундай бўлса, бувижон,—деди Билл, — ўша пайтда емаган гўштни мана, энди еб олинг.

Французчадан Сайдиғани МУСАЕВ таржимаси.

Жума — 3 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.35 «Чиллак». Қисқа метражли телевизион бидиий фильм. 10.20 «Нурли тоғлар этагидаги уй». Фрунзедан кўрсатилади. 10.40 Халқ куйлари. 10.55 «Машъала». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Таллин). 11.35 Янгиликлар.

* * *

16.10 «Қайта қуриш прожектори». 16.20 «Шаҳарлар ва йиллар». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Великие Луки» (Ленинград), «Каунас — ҳамма вақт Каунасда» (Вильнюс). 17.05 «Пирилейки» халқ куйлари ансамблининг концерти. Петрозаводскдан кўрсатилади. 17.35 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув. 18.05 «Волконскийлар уйида кеча». Иркутск шаҳар камер хори куйлайди. 18.30 «Новаторлар ва консерваторлар». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.35 «Менга сўз беринг». Ёзувчи В. С. Розовнинг чиқиши. 19.50 «Халай» рақсга тушади». Бокудан кўрсатилади. 20.20 «Ўтмиш гўё тушга ўхшайди». Ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск киностудияси). 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори 22.15 «Опам Люся». Телевизион бадиий фильм премьераси («Қозоқфильм»). 23.55 «Нигоҳ». Тунги информацион-музикали программа.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Рус халқ қўшиқларини В. Фтоменко ва Ю. Дудоров куйлайди. 9.45 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун. 10.15 «Киевнаучфильм» студиясининг илмий-оммабоп фильмлари. 11.00 Халқаро конкурс лауреати М. Кугель чалади (альт). 11.30 Болалар учун фильм. «Менинг генералим». 2-серия. 12.35 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун. 13.05 Янгиликлар. 13.15 «Божхона». Бадиий фильм. 14.30 Мелиораторлар кунига. «Великополье» Телевизион ҳужжатли фильм (Минск). 15.00 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Шўх қара». 3-серия — «Мафтун бўлган шаҳзода».

* * *

18.35 Янгиликлар. 18.45 Л. Ревуцкий номли Киев эркаклар хор капелласининг концерти. 19.10 «Табиат билан ҳамжиҳатликда». «Сўзловчи қумлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Тошкент). 19.30 И. Брамс. 2-симфония. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Сиз бунга қодирсиз». 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Ҳужжатли фильмлар экрани. «Мравинский ҳақида мулоҳазалар. 23.30 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. Петродворецдан кўрсатилади. 23.45 Янгиликлар. 23.50 Теннис. Франциянинг очиқ чемпионати. Ярим финал. Франциядан кўрсатилади.

● ЎзТВ

15.00 «Тоғдаги ғор сирлари». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия). 16.20 «Абитуриент—88». Математика. 16.50 А. Шомирзаев. «Ғулғула». Телеспектакль. 3-қисм.

* * *

18.00 Янгиликлар. 18.15 «Кичкинагимда...». Мультфильм. 18.25 «Инсон болаликдан бошланади». 19.00 «Агросаноат: тажриба ва муаммолар». Мустаҳкам озуқа базаси учун. 19.30 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қайта қуришнинг асосий бўғини». Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг делегати Ж. Хўжаева ҳақида ҳикоя. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.15 «Комсомол прожектори». Тошкент шаҳри кўчаларининг озодалиги учун. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Деҳқоним менинг». Музикали программа. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Сузиш бўйича халқаро мусобақалар. В. С. Митрофанов номидаги сув спорти саройидан ёзиб олинган. 22.45 «Қариялар учун эрмак». Бадиий фильм («Мосфильм»). 24.00 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 «Пеппи — Узун пайпоқ». Бадиий фильм. 2-серия. 20.35 «Кодраларда ҳовли тўйлари». Телефильм. 20.45 «Беш йиллик: ишлар ва одамлар». Тошкент областида уй-жой программасини амалга ошириш ҳақида.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Сукунат ҳайқириғи». Бадиий фильм (рус.).

Шанба — 4 июнь

● МТ I

7.00 «120 минут». 9.05 Татар халқ қўшиқларини А. Туишева куйлайди. Қозондан кўрсатилади. 9.30 «АБГДейка». 10.00 «Воқеаларнинг шоҳидлари». Телевизион ҳужжатли фильм. 10.15 «Чашмалар». 10.50 СССР Ички ишлар министрлиги ходимлари асарларининг Бутуниттифоқ бадиий кўргазмаси. 11.15 СССРда Ҳиндистон фестивали. 11.30 Замондошларимиз. «Шахсий манфаатдорлик». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. («Беларусьфильм»). 13.30 «Дунё воқеалари». 14.00 Бутуниттифоқ XIX партия коноференцияси олдидан. Амалий суҳбат. РСФСР Ноқоратупроқ зонаси агросаноат комплексининг муаммолари ҳақида (Орёл области). 15.30 «Эҳ, малика». Мультфильм премьераси. 15.40 «Социализм мамлакатларида». Тележурнал. 16.10 «Йиллар, авлодлар, қўшиқлар». 3-кўрсатув. 16.55 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Ростов областида атроф-муҳит муҳофазаси муаммолари. 17.25 «Ҳайвонот оламида». 18.25 «Дўстлик хоровиди». Олмаотадан концерт. 19.50 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Олмос дарахт». Телевизион бадиий фильм (Италия). 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Солдатлар куйлаганда». «Афғонистон диёрида туғилган қўшиқлар». Танаффус пайтида— Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.

«Тафаккур» программаси

8.45 «Здоровье» программасининг кинозали. 9.35 Телевизион театр абонементи. А. Н. Островский. «Бўрилар ва қўйлар». 10.25 «Қайта қуриш ва ҳуқуқ». 10.50 «Фан: назария, тажриба, практика». 11.20 Тарих саҳифалари. В. В. Куйбишев. Туғилган куннинг 100 йиллигига. 11.55 «Умринг боқий бўлсин, Ер». Жаҳон табиатни муҳофаза қилиш кунига. 13.00 Рус маданияти ҳақида суҳбатлар. 6-кўрсатув. 13.35 «Мўъжизасиз мўъжизалар». (Тунгус метеорити ҳақида). Кўрсатувни профессор С. П. Капица олиб боради.

* * *

14.35 «Озарбайжонтелефильм» студиясининг телевизион ҳужжатли фильмлари программаси: «Боку этюдлари», «Лагич». 15.30 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг». Информацион-музикали программа (21 майдаги кўрсатув такрорланади). 17.05 «Матенадаран». Ҳужжатли фильм премьераси (Ереван). 3-фильм —«Қалам тутган қўл», 4-фильм — «Янгилик ва ғаройиб бола». 18.05 «Бешинчи «Б»да ўқийдиган шумтака». Бадиий фильм, субтитр билан (М. Горький номли киностудия). 19.30 «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 19.35 Телевизион музикали абонемент. «Ижрочилик санъати ҳақида». РСФСР халқ артисти Л. Власенко билан учрашув. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. Пушкин шаҳридан кўрсатилади. 21.00 Теннис. Франциянинг очиқ чемпионати. Ярим финал. Франциядан кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Борис Годунов». Бадиий фильм 1 ва 2-сериялар. Танаффус пайтида (23.25) — Янгиликлар.

● ЎзТВ

8.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа

* * *

9.30 Ҳужжатли фильмлар программаси. 10.00 «Экран табассуми». Кинокўрсатув. 10.50 М. Арбатова. «Ота-оналар учун анкета». Омск Ёш томошабинлар театрининг спектакли (рус.). 12.20 «Нафосат». Хотин-қизлар учун программа (такрор.). 13.30 «Ҳаракат хавфсизлиги учун» (рус.). 14.10 «Ижод саҳифалари». Г. Лорка туғилган куннинг 90 йиллигига. 14.40 «Дала, ҳовли юмушлари» (рус.). 15.10 «Сеҳрли най». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»). 15.35 «Биз қандай дам оламиз». Тўқимачилар Маданият саройининг иши ҳақида (рус.).

* * *

17.35 Кўрсатувлар программаси. 17.40 Мактаб ўқувчилари учун «Тенгдошлар». 18.25 «Биз — интернационалистлармиз». «Тошкент ва тошкентликлар» туркумидан. 19.30 «Экология ва экономика». (рус.). 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Бувижонлар, бувижонлар». Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Цирк! Цирк! Цирк!» 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 «Мусиқа жавони». Тележурнал. 23.15 Сузиш бўйича халқаро мусобақалар. В. С. Митрофанов номидаги Сув спорти саройидан ёзиб олинган. 24.00 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Кичкина деманг мени». Октябрятлар учун программа. 18.45 «Жаҳон бир ҳафта ичида». 19.00 «Новости». 19.20 Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. «Партия комитети ва қайта қуриш». 20.00 «Ахбор». 20.20 «Йўқ қилишга киришилсин». Бадиий фильм. 2-серия. (рус.). 21.30 Москва. «Время». 22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори». 22.15 Абдулла Қаҳҳор. «Тобутдан товуш». Телевизион спектакль премьераси. 1-қисм.

Якшанба — 5 июнь

МЕЛИОРАТОРЛАР КУНИ

● МТ I

8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.30 «Валериан Куйбишев». Телевизион ҳужжатли фильм. «Улар биринчилардан эдилар» туркумидан. 9.50 «Спортлото» тиражи. 10.00 «Будильник». 10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 11.30 «Тонгги почта». Музикали программа. 12.00 «Саёҳатчилар клуби». 13.00 «Музикали киоск». 13.30 «Қишлоқ янгиликлари». 14.30 «Здоровье». 15.15 «Ералаш» болалар ҳажвий киножурнали. 15.35 «Менга таниш Италия». Ҳужжатли фильм премьераси («Тоскана»). 16.30 «Катталар ва болалар». Концерт. 17.30 Киноафиша. 18.30 «Халқаро панорама».

Якшанба кинозали

19.15 «Уч қурбақача». Мультфильм. «Улар ва биз». Ҳайвонот боғи ҳақида музикали фильм. 20.00 МТ экранида биринчи марта. «Қувноқмиз, бахтлимиз, истеъдодлимиз». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 21.30 «Время». 22.05 «Тонгги почта» — «Якоб пиллапоя»си меҳмони. Эстрада программаси. 23.45 Янгиликлар.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!

«Тафаккур» программаси».

Рус маданияти куни

8.45 «Машҳур ва моҳир Матвей Казаков». Илмий-оммабоп фильм. 9.10 Пушкин поэзияси оламида. 1 ва 2-кўрсатувлар. Кўрсатувни профессор Ю. М. Лотман олиб боради. 11.00 «Мравинский билан суҳбатлар». Телевизион фильм. 12.00 «Саёҳатчилар клуби». Кўрсатувни Ю. А. Сенкевич олиб боради. 13.00 «Рус маданияти сарчашмаларида». Кўрсатувни профессор А. М. Панченко олиб боради.

* * *

14.40 Мультфильмлар. 15.15 Мамлакат театрлари намойиш этади. «Фалокат белгиси». М. Горький номли БССР Давлат рус драма театри фильм-спектаклининг премьераси. Автор — В. Биков. 17.25 Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. Ленинграддан кўрсатилади. 17.40 «Қўғирчоқ театри олами». 2-кўрсатув. 18.30 Телевизион музикали абонемент. Рус хор маданияти ҳақида суҳбатлар. 1-кўрсатув — XVI — XVIII асрлар хор музикаси. 19.30 От спорти. Халқаро мусобақалар. ЧССРдан кўрсатилади. 20.00 «Катталар учун ўйинлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Экран»). 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Академик эшкак эшиш. Катта Москва регатаси. 21.30 «Время». 22.05 «Бернарда Альбанинг уйи». Телевизион бадиий фильм («Грузияфильм»). 23.35 Теннис. Франциянинг очиқ чемпионати. Финал. Франциядан кўрсатилади. 00.20 Янгиликлар.

● ЎзТВ

8.30 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.

* * *

10.00 «Турналар». Телефильм. 10.30 «Биргаликда куйлаймиз». Д. Зокиров. П. Мўмин. «Ёш яхши». 10.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Спутник» — тинчлик ва дўстлик элчиси». «Спутник» ёшлар халқаро туризми бюросининг 30 йиллигига бағишланган кўрсатув. 11.40 «Ўзбекистоннинг туристик маршрутларида» (рус.). 12.10 Телевизион миниатюралар театри. 13.20 «Мураббийлар билан учрашув». Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти студентларининг меҳнат ветеранлари билан учрашуви (рус.). 14.00 Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». Музикали программа. 14.40 «Актёрлар ва роллар». ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Р. Маматалиев. 15.40 Реклама.

* * *

17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари». 18.30 «Бугун —Жаҳон атроф-муҳитни муҳофаза қилиш куни». В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети Маданият саройида Ленин мукофотининг лауреати, академик Ё. Ҳ. Тўрақулов билан учрашув. 20.00 «Ахборот» (рус.). 20.20 «Хуш келибсиз!» Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 М. Қориёқубов номли Ўзбек Давлат филармонияси солистларининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Жаҳон атроф-муҳитни муҳофаза қилиш кунига. «Табиат ва биз». 22.25 Экранда — кинокомедия. «Автомобилдан сақланинг» («Мосфильм»). 00,05 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 Болалар учун фильм. «Лайлакча». 18.50 Реклама. 19.00 «Новости». 19.15 «Йирик планда —инсон». Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг делегати Нажмиддин Аюпов. 20.00 «Ахбор». 20.15 «Қора ва оқ афсунгарлик». Бадиий фильм. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Абдулла Қаҳҳор. «Тобутдан товуш». Телевизион спектакль премьераси 2-қисм.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТОШКЕНТ оқшоми. Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми» («Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08.74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58.85; фан ва ўқув юртлари — 32-53.10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55.32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33.29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33.99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56.84; эълонлар — 33-81-42.

Р — 12788. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.30 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. — 2129. Тиражи — 108. 100· 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.